

Sivistystoimiala

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Sivistyslautakunta

Jäsenet

Jyrki Niittymaa, puheenjohtaja
Heikki Paavisto, varapuheenjohtaja
Aki Lemmetyinen
Tiina Altti
Saara Peutere-Heikka
Lea Hiekkamäki
Veli-Erkki Ruotsalainen
Taika Olin/Mira Viinijärvi 28.10.2024
Timo Salokorpi

Varajäsenet

Ilkka Salminen
Leo Väreä
Ari Sarin
Päivi Lindqvist
Leila Seppälä
Pauliina Kokko
Ville Erkkilä
Sahala Eila
Katja Minkkinen

Sivistyslautakunnan kokouksia oli yhteensä 12. Käsiteltyjä asioita oli yhteensä 136 pykälää.

Yleistä

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala on ollut v. 2024 kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala.

Talousohjelmasta

Talousohjelman toteutumista on kuvattu tulosalueiden kohdalla

Ammatillisen koulutus

Ammattiopisto Gradian ja kaupungin lukuvuoden 2024–2025 yhteiset painopistealueet sovittiin. Työskentelyä on jatkettu työryhmissä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian ja kaupungin välinen yhteistyöryhmän aloitti toimintansa.

Uudistuksista on kooste hallinnon tulosalueen osuudessa ja niitä on kuvattu tulosalueiden kohdalla.

Ikäluokkien kehitys ja palvelutarve sekä asiakasmäärät on arvioitu kunkin tulosalueen kohdalla. Lasten ja nuorten ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa palvelutarpeisiin ja edellyttää ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Tämä on ollut vallitseva toimintapa toimialalla jo pitkään.

Tulosalueiden toimintavuosi toteutui pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti niin talouden kuin toiminnan osalta.

Korkeakouluyhteistyö

Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee työryhmä, joka kokoontui neljä kertaa vuodessa. Työryhmässä on mukana myös Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun edustajat.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä 2022 lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Sosionomitutkintoa on suorittamassa neljä (4) toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevaa varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa/ avustajaa (kaupunginhallituksen 3.5.2022 § 128 pilotointi).

Oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty muun muassa Jyväskylän yliopiston kanssa niin, että Jokivarren päiväkotitoimii kehittäjäpäiväkotiverkostossa ja yhtenä harjoittelupäiväkotina varhaiskasvatuksen opiskelijoille.

Kevätlukukaudella 2024 lukion toisen opiskelijat osallistuivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän avoimen yliopiston järjestämälle korkeakouluviikolle.

Sivistystoimialan hanketoiminta on kuvattu kunkin tulosalueen kohdalla. Hankkeiden lukumäärä vuonna 2024 oli 20. Avustusten suuruus vaihteli 500 € - 206 000 €. Avustusten käyttö v. 2024 omarahoitussuus ml. oli noin 795 000 €. Osa avustuksista ja hankkeista on ollut toiminnan osa vuosikautia. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi ensimmäisen kerran yhtenä kokonaisuutena avustuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027 kuitenkin niin, että kunkin vuoden avustussuure määräraha vahvistetaan erikseen. Jämsän kaupungille myönnettiin kokonaisuudessaan 618 000 €, josta vuoden 2024 oli yhteensä 206 000 €.

Henkilöstöresurssien toteutuminen, kouluttautuminen, terveysperusteiset poissalot

Sivistyslautakunta käsittelee kokonaisuuden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Toimialan henkilöstövoimavarat (henkilötyövuodet) ovat toteutuneet pääpiirteittäin arvioidun mukaisesti. Hanketyöntekijöiden rivi on apurivinä kuvaamaan hankkeiden laajuutta. Hanketyöntekijöiden htv:t sisältyvät määrääkäisiin. Taulukkoa tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että vakainainen henkilöstöresurssi varataan talousarviossa vakainaisiin mutta jos vuoden aikana sijainen, kirjautuu määrääkäisiin. Näin ollen kokonaisluku on merkitsevä.

HR-TOTEUMARAPORTTI						
Henkilötyövuodet	2024					
Tulosalue	vakinaiset	määräaik.	työllistety	oppisop.	Yhteensä	
Sivistystoimen hallinto	2,00				2,00	
Varhaiskasvatus	126,08	48,37			174,45	
Perusopetus	157,14	43,64			200,78	
Lukiokoulutus	17,67	1,22			18,89	
Elämänlaatu palvelut	27,46	7,83			35,28	
Kaikki yhteensä	330,34	101,06	0,00	0,00	431,40	
Hankkeet (sis. määräaikaisiin)					19,37	
Sivistystoimi	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
	htv	htv	htv	htv	htv	htv
Vakinaiset	353,91	353,32	330,00	343,79	377,55	330,34
Määräaikaiset	88,95	96,37	129,85	109,67	63,51	101,06
muut						
Yhteensä	442,86	449,69	459,85	453,46	441,06	431,40
Hankkeet (sis. määräaikaisiin)				33,65	21,60	19,37

Sivistystoimialan henkilöstön (htv) ikäjakauma oli v. 2024 seuraava:

Sivistystoimiala henkilöstön ikäjakauma / htv 2024									
Alle 30v.	30-34v.	35-39v.	40-44v.	45-49v.	50-54v.	55-59v.	60-64v.	Yli 65v.	HTV
31,72	30,24	27,79	54,39	63,97	68,47	80,4	69,69	4,72	431,4
7,30 %	7 %	6,40 %	12,60 %	14,80 %	15,90 %	18,60 %	16,20 %	1,10 %	100 %

Henkilöstöstä (htv) naisten osuus oli 85,1 % ja miesten 14,8 %.

Koulutuspäivien toteutumisessa on jääty tavoitteesta (3 kpv). Toteuma on 1,94 kpv / htv ollen kuitenkin hie-
man koko kaupungin keskiarvoa suurempi. Koulutuspäivien määrän lasku (v. 2023 2,49 kpv / htv) tukee osal-
taan työhyvinvointikyselyn tuloksissa esiin noussutta henkilöstön kokemusta koulutuksiin osallistumisen
hankaluudesta. Sekä koulutuksiin osallistumisen mahdollistamiseen että koulutusten kirjaamiskäytänteisiin
on jatkossa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

Koulutuspäivät 2024	
Varhaiskasvatus	258,6
Perusopetus	430,5
Lukiokoulutus	76,9
Elämänlaatupalvelut ja hal- linto	71,1
Yhteensä	837,1

Terveysperusteiset poissaolot ovat toteutuneet 17,52/htv v. 2024 ja siinä on kasvua 1,42 /htv vuoteen 2023
verrattuna (16,10 /htv). Nämä poissaolot ovat kasvaneet kaupunkiorganisaatiossa vuoteen 2023 verrattuna.
Vuonna 2024 oli havaittavissa enemmän hengitystieinfektioita. Mahdolliset operaatiot ja vakavat sairastumi-
set vaihtelevat vuosittain. Työterveyshuollon arvion mukaan henkilöstön ikäjakauma on merkittävä tekijä
sairauspoissaoloissa. Toimialan vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 50,02 vuotta. Vuonna 2021 vastaava luku
oli 48,43 vuotta. Työkykyjohtaminen on pitkäjänteistä työtä. Kaupungilla on käytössään lukuisia keinoja ja
menetelmiä tähän kokonaisuuteen.

Terveysperusteiset poissaolot												
Toimiala	Terveysperusteiset poissaolot kalente				Henkilötyövuodet				Terveysperusteiset poissaolot kpv/htv			
	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
Sivistystoimi	7560	7290	9678	8251	431,40	452,88	459,84	450,91	17,52	16,10	21,05	18,30
	2024	2023	2022									
varhaiskasvatus	4047	4309	5809									
perusopetus-lukio	2982	2717	3463									
elämänlaatu-hallinto	531	264	406									
Sivistystoimi yhteensä	7560	7290	9678									
Tietosuojasystä tulosalueita on yhdistetty.												

Työsuojelun- ja työhyvinvoinnin toimintaohjelman käsittelystä, työpaikkaselvitysten, työn vaarojen arvioin-
nista ja työhyvinvoinnista on raportoitu sivistyslautakunnan 20.2.2025 kokouksessa.

Maksut ja taksat

Talousohjelman mukaisesti taksat korotettiin. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset on kuvattu varhaiskasvatuksen tulosalueen kohdalla.

Sisäinen valvonta ja riskien arviointi

Sivistyslautakunta käsittelee toimialatasoisen sisäisen valvonnan kuvauksen ja arvioinnin toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

Toimialatasoisen riskien arviointi, toteutuminen ja raportointi ovat osa toimintakertomusta ja tilinpäätöstä.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO										
	tot 2009	tot 2019*	tot 2021	tot 2022	ta 2023**	tot 2023*	ta 2024**	ts 2025**	ts 2026**	ts 2027
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	17 574	17 333	17 058		16 977				
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	5 157	4813	4 620		4 572				
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	29,3	27,8	27,1	27	26,9	27,5	25,9	25	24,5
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12 417	12 520	12438		12405				
Suorittaneita %	62	70,7	72,2	72,9	73	73,1	72,5	74,1	75	75,5
Toinen aste yhteensä	8034	8 167	8194	8107		8069				
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	46,5	47,3	47,5		47,5				
Korke a-aste yhteensä	4077	4 076	4124	4120		4114				
Korke a-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	23,2	23,8	24,2		24,2	24,7	24,7	24,9	24,9
*) Tilastokeskuksen tietokanta 23.9.2024										
seuraava päivitys 20.9.2025										
**) luvut ko. vuosien talousarviosta										

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2024	TA+lta 2024	TP 2024	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	2 592 029	2 592 029	3 102 423	510 394	119,69 %
Myyntituotot	704 850	704 850	776 848	71 998	110,21 %
Maksutuotot	615 250	615 250	681 161	65 911	110,71 %
Tuet ja avustukset	932 200	932 200	1 244 063	311 863	133,45 %
Muut toimintatuotot	339 729	339 729	400 351	60 622	117,84 %
TOIMINTAKULUT	-40 646 465	-40 646 465	-40 536 903	109 562	99,73 %
Henkilöstökulut	-23 930 984	-23 930 984	-23 990 053	-59 069	100,25 %
Palvelujen ostot	-9 247 550	-9 247 550	-9 493 171	-245 621	102,66 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-939 301	-939 301	-821 580	117 721	87,47 %
Avustukset	-751 000	-751 000	-568 118	182 882	75,65 %
Muut toimintakulut	-5 777 630	-5 777 630	-5 663 982	113 648	98,03 %
TOIMINTAKATE	-38 054 436	-38 054 436	-37 434 480	619 956	98,37 %

Sivistystoimialan toimintatuotot vuonna 2024 olivat noin 3 102 000 € ja toimintakulut noin 40 540 000 €. Talousarvioon nähden tuotot ylittyivät noin 510 000 €. Kulut puolestaan alittuivat talousarviosta noin 109 000 €. Toimintakatteen alitus on 620 000 €.

Tulosalueittain tarkasteltuna toimintakatteet ovat toteutuneet seuraavasti: hallinto 99,79 %; varhaiskasvatus 100,73 %; perusopetus 99,92 %; lukiokoulutus 98,28 %; elämänlaatupalvelut; 81,94 %

Myyntituottoja on 72 000 € arvioitua enemmän. Varhaiskasvatuspalveluja on myyty arvioitua enemmän muille kunnille ja elämänlaatupalveluissa on valtionosuustuntien ulkopuolista opetuksen myyntiä ollut arvioitua enemmän ja toisaalta kotikuntakorvaustuloja on kertynyt arvioitua vähemmän. Maksutuottoja on ker-

tynyt 66 000 € arvioitua enemmän varhaiskasvatuksessa, iltapäivätoiminnassa ja lukiokoulutuksessa. Avustuksia on noin 312 000 arvioitua enemmän: yhtäältä kotouttamisen kotikuntakorvaukset olivat epähuomiossa jääneet talousarvion valmistevaiheessa budjetoimatta ja toisaalta muita avustuksia kertyi arvioitua vähemmän. Muita maksutuottoja on kertynyt noin 60 000 € enemmän mm. vuokratuottoja.

Toimintakuluissa henkilöstökulut ylittivät 60 000 €, mikä henkilöstökulujen kokoluokkaan (ta: 23 931 000 €) nähden on vähäinen. Palvelujen ostoissa ylitys on noin 250 000 €. Muilta kunnilta ostettavat palvelut ovat ylittyneet noin 380 000 € johtuen mm. lastensuojelun sijoituksista ja kotikuntakorvauksista. Talousarvion valmisteluvaiheessa matkustus- ja kuljetuspalveluissa oli jäänyt indeksitarkastus epähuomiossa tekemättä. Majoitus- ja puhtauspalvelut puolestaan alittuivat noin 55 000 €:lla. Ict-palveluissa alitus oli noin 220 000 €:lla, joista sisäisten palveluiden osuus noin 133 000 €. Ulkoisten ict-palveluiden osalta kustannusten korotukset eivät toteutuneet arvioidulla tavalla.

Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa alitus on lähes kautta linjan noin 118 000 €. Kaupungin taloustilanne on vaikuttanut määrärahojen käyttöön. Myönnettyissä avustuksissa alitukset olivat 183 000 €; tästä elämänlaatu- ja palveluiden osuus oli 8 000 €. Lapsia oli ennakoitua vähemmän kotihoidon tuella. Elämänlaatu- ja palveluissa avustuksia haettiin vähemmän. Muissa toimintakuluissa ovat sekä sisäiset että ulkoiset vuokrat. Muut toimintakulut alittuivat 114 000 €: a. Sisäisten vuokrien alitus oli noin 98 000 €.

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta			
Tavoite	Ympäristövastuullinen sivistystoimiala		Toteutuu osittain
Mittari	Ruokahävikin pienentäminen: v. 2024 valmistellaan ja sovitaan Ateria- ja puhtauspalvelu Oy:n kanssa mittari. Saadaan lähtöarvo		
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut osin. Mittarin valmistelu osoittautui haasteelliseksi. Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy on toimittanut perusopetuksen ja lukiokoulutuksen ruokahävikkitiedot otantana viikoilla 44 ja 50. Yhden otantaviikon aikana kaikilta kouluilta kertyi hävikkiä yhteensä noin 150 kg. Määrä vastaa jauhelihakastikkeessa kypsän jauhelihan osuutta 3 000 aterian valmistusmäärässä. Keskimääräinen hävikki lautaselta bioastiaan oli otantaviikoilla 14 grammaa päivässä. Se vastaa noin yhtä näkkileipäviipaletta (12 g). Koulujen välillä vaihtelua oli 4–52 grammaa / lautanen/ päivä. Pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei kahden viikon seurannasta voida tehdä vaan jatkossa seurantaviikoilta saatavien tietojen seuranta systematisoidaan. Koulut lisäävät toimia hävikin vähentämiseksi mm. seurantatietoja hyödyntämällä esim. konkretisoinnin keinoin. Myös Jämsän Ateria - ja Puhtauspalvelut seuraa päivittäin ruoan menekkiä ja sitä kautta valmistusmäärien kohdentamista omassa toiminnassaan.		
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki			
Tavoite	Kehittyvät ja talouden suhteen kestävästi järjestetyt sivistyspalvelut		Toteutuu
Mittari	€/asukas, toimiala	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		- 1 958,89	- 2 043
Mittari	€/opiskelija, lukio	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		- 8 052	- 8 100
Mittari	€/oppilas, perusopetus	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024

		- 12 770	- 13 272
Mittari	€ / varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		- 20 997,73	- 23 203
Mittari	€/asukas, elämänlaatupalvelut	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		- 153,51	- 192
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Määritellyt mittarit €/x alittuvat toimialalla ja tulosalueilla. Nämä johtuvat mm. varhaiskasvatuksessa osallistumisasteen kasvusta (lapsia arvioitua enemmän), perusopetuksessa oppilasmäärän oltua aavistuksen arvioitua suurempi, lukiokoulutuksessa menojen alituksesta ja elämänlaatupalveluissa tulojen toteutumisesta arvioitua suurempina. Toimialueen toimintakatteen toteuma on 98,4 %. Tulosalueiden toimintakatteen toteumat ovat: hallinto 99,8 %, varhaiskasvatus 100,7 %, perusopetuksessa 99,9 %, lukiokoulutuksessa 98,3 %, elämänlaatupalveluissa 81,9 % Talousohjelma on pääsääntöisesti toteutunut joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta (Varhaiskasvatus; osallistumisasteen kasvusta johtuen ryhmät eivät vähentyneet täysimääräisesti. Elämänlaatupalveluissa kirjastoauton myyntihinta jäi arvioitua alhaisemmaksi, Kivipankin myynnistä luovuttiin ja rakennus vuokrattiin. Vinnin tilan sivurakennuksen asumiskäyttö jouduttiin muuttamaan vapaa-ajan asumiseksi. Uimahallin aukioloajan muutos ei tuottanut arvioitua säästöä ((sunnuntain kiinniolon sijaan kohdennus arkipäivää)).		
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla	Toteutuu osittain	
Mittari	Kirjaston kävijämäärät	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		146 000	115 000
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		1 959	- 2 043
Mittari	Varhaiskasvatus 1–5 vuotiaiden osallistumisaste	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		82	75
Mittari	Väestön koulutustaso		
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut, kun asiaa arvioidaan päätettyjen mittareiden perusteella. Talouden toteuman osalta on hienoista tulosalueittaista vaihtelua. Toimintaa on toteutettu talousohjelman mukaisesti: joskaan kaikki toimenpiteet eivät ole toteutuneet täysin suunnitellulla tavalla. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kasvu ei mahdollistanut talousohjelman mukaisia ryhmien vähentämistä täysimääräisesti. Kirjaston kävijämäärä oli samalla tasolla kuin tp 2023 ylittäen talousarviossa esitetyn arvion. Viimeisin tilastokeskuksen tieto on vuotta 2023 koskeva. Tutkinnon suorittaneiden osuus on hivenen kasvanut ts. tutkinnon suorittamattomien vähentynyt v. 2022 nähden mutta peruste löytynee luontaisesta väestömuutoksesta. Toisen asteen tutkinnon ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden suhteellinen		

osuus tutkinnon suorittaneita on pysynyt v. 2022 verrattuna samana.

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Palveleva kaupunki

Tavoite	Kaupungin elinvoimaisuuden vahvistaminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.	Toteutuu
Mittari	Uusi mittari	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääosin. Kaupunginhallitus on tehnyt ammatillisen koulutuksen yhteistyörakenneselvityksestä esityksensä Jyväskylän kaupungille ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymälle. Kaupungin ja kuntayhtymän Gradian yhteistyön kehittämisen kärjet on päätetty lukuvuoden 2024–2025 osalta. Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauskokeilusta annettiin lausunto. Näiden osalta työryhmät ovat aloittaneet toimintansa. Kuntayhtymän ja kaupungin välinen yhteistyöryhmä aloitti toimintansa. YT-neuvottelutuloksen johdosta innovaatiokasvatusta ei edistetä. Kasvatuksessa ja opetuksessa on jatkettu yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Varhaiskasvatuksessa on tehty seutuyhteistyötä (asiakaspaikkojen myynti ja osto). Valmisteltiin perusopetuksen koulutusmatkailun tuotteiden uudistamista. Lukiokoulutuksessa jatkettiin seudun muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa ja aloitettiin koulutusyhteistyö Himos-Yhtiöiden kanssa. Liikennepuistotoiminnan operaattorina aloitti Jämsän Yrittäjät ry. Yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa jatkettiin mm. kotoutuspalveluiden valmistelussa. Raitin tapahtumatuotanto on ollut vilkasta (noin 100 tapahtumaa) ja se on tavoittanut runsaasti yleisöä. Korkeakouluyhteistyö jatkui mm. korkeakouluviikko.	

Tunnusluvut	TP 2023	TA+lta 2024	TP 2024
Toimintakate €/asukas	- 1 996,59	- 2 006,67	- 1 958,89

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	1. Talousohjelman toteutuminen Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys. Edellisten valmistelun aikataulu, siihen käytettävissä oleva aika, tehtävän laajuus ja vaikutukset eivät ole tasapainossa. Kaikki ei ole ennakoitavissa.	2	3	6
Arviointi	Arviointihetkellä talousarvion toteutuminen on hallittua ja toimintakate on jäämässä alle arvion. Henkilöstökustannusten toteuma on hallittu. Talouden toteumaa on seurattu säännöllisesti. Talousohjelma on toteutunut pääsääntöisesti. Osavuosisikatsauksessa raportoitu poikkeamat, joihin on ollut perusteltu syy esimerkiksi palvelutarve ei ole vähentynyt suunnitellusti varhaiskasvatuksessa. Toimialan taloustehtävien hoito on järjestetty.			

Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Talousarvioaikatauluun vaikuttaminen. Toimialan talousasiantuntijuuden järjestäminen Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi, mitä avustuksia haetaan. Talouden riskin vaikutukset arvioidaan tasoon 2, koska riski voidaan hallinta rahalla.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	2. Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoisen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	3	4	12
Arviointi	Varhaiskasvatuksessa on henkilöstön saatavuudessa (kelpoiset opettajat ja sosionomit) on edelleen haasteita. Sijaisuuksien hoitaminen on pystytty huolehtimaan. Määräaikaisesti tehtäviä hoitavilla on pitkä työkokemus ja osa pätevyitysmässä tehtäviin. Kaupunki on hakeutunut laajempaan hankkeeseen, jossa tuetaan varhaiskasvatuksen opettajaopintojen suorittamista työn ohessa. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta hakijamäärät ovat kasvaneet. Rekrytoinnit ovat helpottuneet. Elämänlaatupalveluissa hakijoita on pääsääntöisesti ollut riittävästi avoimiin tehtäviin. Henkilöstön vaihtuvuus on yleisesti ottaen ollut vähäistä pl. eläköitymiset. Henkilöstökyselyn mukaan työhyvinvoinnin tulos on melko hyvä. Vaihtelua kuitenkin ilmenee eri osa-alueilla, tulosalueilla ja tulosalueiden sisällä. Toimialalla on annettu ohjeet tulosten käsittelemiseksi sekä työyhteisöissä valittujen toimenpiteiden seuraamiseksi ja raportoimiseksi.			
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, työ- ja virkaehtosopimusten paikallisesti sovittavien erien kohdentaminen, osaamisen vahvistaminen, työnohjaus, työmäärän suhteuttaminen ja hallinnollisten tehtävien keventäminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	3. Arjen turvallisuus, puutteet varautumisesta	3	4	12
Arviointi	Osaamisen vahvistamiseksi 1) avekki-toimintamallin jalkauttaminen etenee ja laajenee elämänlaatupalveluihin, 2) on osallistuttu harjoituksiin. Turvallisuussuunnitelmia on päivitetty / päivitetään ja sovitun, muutetun käytänteen mukaisesti ovat jatkossa lukuvuosisuunnitelman liitteenä. Valmiussuunnitelman päivitystyö on loppusuoralla. Kuulutussjärjestelmät on uusittu Kuoreveden yhtenäiskoululla ja Jämsän lukiolla. Raitin osalta harjoittelutoimintaa tulossa. Raitilla (ml. nuorisotilat) ja Jämsänkosken omatoimikirjastossa tapahtuneeseen häiriökäytökseen on puututtu monin keinoin (sanktiot mm. omatoimikirjaston aukiolon rajaaminen, viestintä, valvonta). Raitin vesivuodot aiheuttavat huolta ja asiassa on säännöllinen seuranta ja vuoropuhelu vuokranantajan kanssa. Korjaussuunnitelma on vuokranantajalla valmistelussa. Asia on sisäilmatyöryhmän seurannassa.			
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen, alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikötason harjoitukset, yksikötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumishankintojen tekeminen, digitaidot (digiturvallisuus)			

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä.

Hallintopalvelu tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin konsernipalveluiden, muiden toimialojen ja Ateria- ja puhtauspalvelu Oy:n kanssa.

Strategisten tavoitteiden mukainen toiminta ja toimeenpannut uudistukset on pääosin koottu alla olevaan taulukkoon. Strategisten tavoitteiden mukaista toimintaa ja toimeenpantuja uudistuksia on kuvattu tarkemmin tulosalueiden kohdalla. Sivistyslautakunnan kanssa tehty yhteistyö ja sivistyslautakunnan johdolle osoittama tuki ovat olleet merkitsevässä roolissa niin uudistuksia kuin talousohjelmaa tehtäessä.

- Talousohjelman toimeenpano	- Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelu ja päätöksenteko - Valmiussuunnittelun jatkaminen ja harjoitustoiminta
- Edunvalvonta / ammatillinen koulutus - Ammatillisen koulutuksen yhteistyörakenne -selvitys - Ammattiopisto Grian ja kaupungin yhteistyön painopistealueet lv. 2024–2025 - Koulutuskuntayhtymä Grian ja kaupungin välisen yhteistyöryhmän toiminnan käynnistyminen	- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuperusteet 1.8.2024 alkaen
Uuden päiväkodin suunnittelun jatkaminen	-Varhaiskasvatuksessa annettavan tuen resurssia uudistettiin 1.8.2024 alkaen. -Perusopetuksen tuntijakomuutos 1.8.2024 ja 18.2025 alkaen -Perusopetuksen opetussuunnitelmamuutokset 1.8.2024 ja 1.8.2025 alkaen. - Hyvinvoinnin vuosikello - Perusopetukseen ja valmistavaan opetukseen laadittiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyötä ohjaava opas sekä koulukohtaisten suunnitelmien lomakepohjat.
Koulutusmatkailutuotteiden hinnoittelumuutoksien valmistelu - päätöksenteko 1/2025	Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen johtamisjärjestelmän uudistuksen valmistelu / päätöksenteko 1 /2025
- Kotouttamispalveluiden valmistelu; kotoutumiskoulutukset ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio, kotoutumisohjelma	Cineast-elokuvapalvelu ja kuntien yhteinen e-kirjastopalvelun käyttöönotto
Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten palveluiden kotiuttamisen valmistelu; kotiuttamisen toteutuminen 1.1.2025 alkaen	

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Palveleva kaupunki			
Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.		Toteutuu
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		- 13,97	- 14,37
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Mittariksi määritelty €/asukas alittuu.		
Tavoite	Uudistusten eteenpäin vieminen ja uudistusten toteutumisessa tukeminen		Toteutuu
Mittari	Kuvailu.		
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Uudistukset on koottu taulukkoon.		

Talousarvion toteutuminen

	TA 2024	TA+lta 2024	TP 2024	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	240	240	2 090	1 850	870,97 %
Myyntituotot			1 333	1 333	
Tuet ja avustukset			517	517	
Muut toimintatuotot	240	240	240		100,00 %
TOIMINTAKULUT	-267 839	-267 839	-269 129	-1 290	100,48 %
Henkilöstökulut	-193 014	-193 014	-219 149	-26 135	113,54 %
Palvelujen ostot	-59 148	-59 148	-24 070	35 078	40,69 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 600	-3 600	-1 236	2 364	34,34 %
Muut toimintakulut	-12 077	-12 077	-24 674	-12 597	204,31 %
TOIMINTAKATE	-267 599	-267 599	-267 039	560	99,79 %

Toteuma on talousarvion mukainen. Tiliryhmien välillä on vaihtelua: henkilöstökuluissa ja muissa toimintakuluissa on ylitystä yhtäältä talousarvion valmistelussa johtuneesta virheestä ja toisaalta epätarkoituksenmukaisesta kustannusten kohdentumisesta sisäisissä erissä. Palvelujen ostot ja hankinnat alittuvat.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+lta 2024	TP 2024
Toimintakate €/asukas	- 14,78	- 14,11	- 13,97

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Vuonna 2024 syntyi Jämsässä 82 lasta, mikä on 19 lasta vähemmän kuin vuonna 2023. Vuosittainen vaihtelu syntyvissä ikäluokissa on ollut suurta vuodesta 2013 alkaen, mutta näyttää tasaantuvan noin sadan lapsen molemmin puolin viimeisten vuosien aikana.

Varhaiskasvatukseen osallistui keskimäärin 82 % 1–5-vuotiaiden lasten ikäryhmästä, mikä on yli talousarvion tavoitteen (75 %). Ikäluokkien vaihtelu (syntyvät lapset, alle 3-vuotiaiden määrä ja osallistuminen) sekä perheiden valinnat lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi tekevät palveluntarpeen ml. perheille maksettavien tukien ennakoinnista haastavaa. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä vaihtelee toimintavuoden aikana; uusia lapsia tulee varhaiskasvatukseen ympäri vuoden. Varhaiskasvatuksen palvelutarve on vähentynyt syntyvien ikäluokkien pienentymisen myötä, mutta toisaalta 1–5-vuotiaiden osallistumisaste on noussut pidemmällä aikavälillä. Esioppilaista osallistui täydentävään varhaiskasvatukseen 88 %: a.

Varhaiskasvatuksessa oli vuoden aikana noin 30 lasta, joiden koti- tai äidinkieli on muu kuin suomi. Tilapäisen suojelun piirissä olevia lapsia oli alle kymmenen. Lapset ovat tavanomaisissa ryhmissä ja lisäresursointi toteutui kevätkaudella kolmen, syksyllä yhden avustajan työpanoksella.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin ja tuloarajoihin tehtiin indeksitarkistukset 1.8.2024. Korkein perittävä maksu nousi 311 euroon. Tuloarajojen nousun myötä asiakasmaksutuottojen arvioitiin vähenevän noin 18 % verrattuna vuoteen 2023. Osallistumisasteen kasvun myötä asiakasmaksutuottoja kertyi kuitenkin noin kuusi (6) prosenttia yli arvioidun. Tammikuussa 2024 varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 62 % ei peritty lainkaan asiakasmaksua, joulukuussa 0-maksuisia lapsia oli 71 %. Tuloarajojen muutosten (nousu) myötä 0-maksuluokkaisten osuus on kasvanut niin Jämsässä kuin valtakunnallisestikin. Ennen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutosta 1.3.2023 0-maksuisia oli 44 % varhaiskasvatuksessa olevista lapsista.

Varhaiskasvatuksessa annettavan tuen resurssia uudistettiin 1.8.2024 alkaen. Sivistyslautakunnan 23.5.2024 tekemän päätöksen mukaisesti luovutettiin Hallin, Jokivarren ja Koivulinnan päiväkodeissa toimineista kiinteistä vahvemman kasvun ja oppimisen tuen ryhmistä. Vastaava resurssi, kolme (3) lastenhoitajaa ja kolme (3) pienennettyä ryhmäkokoja jaettiin jokaiselle varhaiskasvatusalueille käytettäväksi toimintavuosittain määriteltyihin yksiköihin. Jämsän varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin ja se hyväksyttiin sivistyslautakunnassa 29.8.2024.

Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on edelleen haasteita. Myös muihin tehtäviin tarvittavien sijaisten, erityisesti lyhytaikaisten, saatavuus on vaikeutunut jonkin verran. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto selvitti valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisesti kelpoisen henkilöstön määrää Jämsässä keväällä ja syksyllä 2024. Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus oli jonkin verran parantunut syyskaudella kevääseen verrattuna. Selvityksen tulokset käsiteltiin sivistyslautakunnassa 28.11.2024.

Oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty muun muassa Jyväskylän yliopiston kanssa niin, että Jokivarren päiväkodit toimii kehittäjäpäiväkotiverkostossa ja yhtenä harjoittelupäiväkotina varhaiskasvatuksen opiskelijoille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä 2022 lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Sosionomitutkintoa on suorittamassa neljä (4) toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevaa varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa/ avustajaa.

Uuden päiväkodin suunnittelutyö on jatkunut. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 16.9.2024 päiväkodin sijoituspaikaksi Lääkärinkujan. Päiväkodin toiminnan aloitus siirtyi vuodelle eteenpäin. Uusi ajankohta 1.8.2026 ja siihen siirtyvät nykyisten Palomäen ja Viiskulman päiväkotien toiminnat.

Varhaiskasvatustalakiin (540/2018) tehtiin muutoksia 1.1.2024 alkaen. Muutokset koskivat kunnan velvollisuutta järjestää varhaiskasvatusta myös lastensuojelulain avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun tai jälkihuollossa olevan lapselle (6 § Velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta lapselle asumisen ja oleskelun perusteella). Lapsen kotikunta on velvollinen korvaamaan varhaiskasvatusta järjestävälle kunnalle järjestämisestä aiheutuvat kustannukset (60 § rahoitus ja avustukset). Lisäksi muutettiin luvun 13 varhaiskasvatuksen tietovarantoa koskevaa sääntelyä pykälien 68, 70 ja 72 osalta. Muutoksissa säädetään kunnan velvollisuudesta tallentaa tiedot varhaiskasvatuksessa annettavan tuen tai tukipalvelujen päätösmääristä varhaiskasvatuksen tietovaranto Vardaan.

Talousohjelman mukaiset lapsiryhmien vähennykset Hallissa ja Jämsänkoskella eivät toteutuneet täysimääräisinä johtuen 1–5-vuotiaiden lasten osallistumisasteen kasvusta ennakoidusta. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteiset selvitystyöt kiinteistökannan mahdollisesta vähentämisestä, tilojen käytön tehostamisesta ja toimintojen sijoittumisesta Hallin/Kuoreveden sekä Jämsänkosken alueilla aloitettiin syksyllä 2024. Selvitystyötä tehdään yhdessä tilapalvelujen kanssa ja se jatkuu keväällä 2025.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta

Kaupungin saama valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi käytettiin loppuun vuonna 2024. Avustusta käytettiin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsiryhmien avustajaresurssin lisäksi tarpeen mukaisesti vuoden 2024 aikana yhteensä 31 720 euroa. Luku sisältää hankkeen omarahoitusosuuden 5 %.

Varhaiskasvatuksessa jatkui varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvon kehittämishanke 2023–2024. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää hankeavustus oli yhteensä 94 125 euroa sisältäen 20 % omarahoitusosuuden. Hankkeessa vahvistettiin erityisesti varhaiserityiskasvatusta ja perhepäivähoitajien pedagogista osaamista.

Esi- ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen saatiin rahoitusta yhdessä perusopetuksen kanssa vuosille 2023–2024. Esiopetuksen osuus avustuksesta oli 68 000 euroa sisältäen 20 % omarahoitusosuuden. Hankerahoituksella on saatu lisähenkilöstöä esiopetukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä haettiin valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027. Jämsän kaupungille myönnettiin avustusta kokonaisuudessaan 618 000 euroa, josta maksettiin vuonna 2024 yhteensä 206 000 euroa. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osuus avustuksesta on 30 prosenttia eli 77 250 euroa sisältäen 20 %:n omarahoitusosuuden. Avustus on käytettävissä lukuvuoden 2024–2025 aikana. Avustusta jatketaan varhaiserityiskasvatuksen ja perhepäivähoitajien pedagogisen osaamisen vahvistamista toimintakaudella 2024–2025.

Syntyneet vv. 2017–2024

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Syntyneet koko Jämsä	119	129	82	105	116	79	101	82

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1–5 -vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2022	% varhaiskasvatuksessa	TP 2023	% varhaiskasvatuksessa	TA 2024	% varhaiskasvatuksessa	TP 2024	% varhaiskasvatuksessa
Lapset 1-5 v	579	75 % (435)	501	75 % (378)	459	75 % (344)	483	79 % (381)

Palvelutarve; painotetut keskiarvot

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3 v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	715	695	665	646	651
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	608	587	556	478	532
Lapsia 1–5 v. varhaiskasvatuksessa	451	435	420	358	406
Lapsia esiopetuksessa	157	152	136	120	126
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	170	166	144	140	122
Lapsia vuorohoidossa	60	50	50	50	51

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1–5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu aiempina vuosina 75 % ikäryhmästä. Vuonna 2024 painotetun keskiarvon mukaan osallistumisaste on 82 % ikäryhmästä. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi yhteistyössä eri verkostojen kanssa	Toteutuu
Mittari	Asiakaskysely huoltajille	
Mittari	Asiakaskysely lapsille	
Mittari	Henkilöstökysely	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääosin. Yhteistyötä eri verkostoissa on toteutettu esiopetuksen opiskeluhoillon, hyvinvointialueen ja perhepalvelukeskuksen kanssa eri tavoin; konsultointikäyntejä, yhteistyöpalavereja eri kokoonpanoilla. Perhepalvelukeskuksen toiminta siirtyi hyvinvointialueen järjestämäksi 1.8.2024. Esiopetuksen kuraattorit ja koulupsykologi ovat olleet aktiivisemmin arjessa mukana. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat on pääosin tehty yksikkö- tai ryhmätasolla. Han-	

kerahoituksella oli palkattu lisäresurssia neljään esiopetusryhmään. Fyysiseen aktiivisuuteen ja liikuntaan arjessa on pyritty kiinnittämään enemmän huomiota. Asiakaskyselyt toteutettu keväällä, kyselyjen tulokset on käsitelty yksiköissä ja huoltajille tehdystä kyselystä on tehty yhteenveto huoltajille. Huoltajat olivat tyytyväisiä varhaiskasvatukseen, arvostivat henkilökuntaa ja varhaiskasvatusta kokonaisuutena. Huoltajat pitivät tärkeänä, että lapsi saa tarvitsemansa tuen varhaiskasvatuksessa lähipäiväkodissa. Lapset viihtyvät varhaiskasvatuksessa, heillä on kavereita ja saavat leikkiä tarpeeksi. Henkilöstö on saanut edellisvuotta paremmin tukea työhönsä erityisopettajilta, pedagogisilta asiantuntijoilta ja aluepäälliköiltä. Kyselyjen tulokset on käsitelty sivistyslautakunnassa marraskuussa 2024.

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Tavoite	Laadukkaat, taloudellisesti kestävät ja kestävä kehitystä edistävät varhaiskasvatuspalvelut			Toteutuu osittain
Mittari	Toimintakate €/varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Toteuma 12/2024	Lähtöarvo 12/2023	Tavoite 12/2024
		- 20 997,73	- 23 218,16	- 23 203,1
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 12/2024	Lähtöarvo 12/2023	Tavoite 12/2024
		- 584,63	- 575,49	- 595,46
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistumisaste 1–5 v lapset	Toteuma 12/2024	Lähtöarvo 12/2023	Tavoite 12/2024
		82	75	75
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääosin. Toimintakate ylittyi hieman (100,7 %). 1–5-vuotiaiden lasten osallistumisaste ylittyi. Toimintakate €/varhaiskasvatuksessa oleva lapsi alittui johtuen osallistumisasteen noususta. Myös toimintakate €/asukas alittui. Kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön rekrytoinnissa edelleen haasteita. Pedagogista ohjausta edistetty. Hankerahoituksella jatkettiin perhepäivähoidon pedagogista ohjausta ja lisättiin erityisopettajaresurssia. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli Valssin käyttöönottoa valmisteltiin ja käyttöönottoon saatiin hankerahoitusta vuodelle 2025. Uuden päiväkodin suunnittelu käynnistynyt. Talousohjelman mukaiset toimenpiteet eivät toteutuneet täysimääräisinä lasten osallistumisasteen kasvusta johtuen.			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2024	TA+lta 2024	TP 2024	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	823 339	823 339	836 650	13 311	101,62 %
Myyntituotot	45 000	45 000	159 905	114 905	355,34 %
Maksutuotot	300 750	300 750	317 851	17 101	105,69 %
Tuet ja avustukset	358 700	358 700	218 901	-139 799	61,03 %
Muut toimintatuotot	118 889	118 889	139 992	21 103	117,75 %
TOIMINTAKULUT	-11 914 419	-11 914 419	-12 008 962	-94 543	100,79 %
Henkilöstökulut	-8 239 100	-8 239 100	-8 487 443	-248 343	103,01 %
Palvelujen ostot	-1 909 681	-1 909 681	-1 938 123	-28 441	101,49 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-102 341	-102 341	-74 595	27 746	72,89 %
Avustukset	-580 000	-580 000	-404 746	175 254	69,78 %
Muut toimintakulut	-1 083 297	-1 083 297	-1 104 055	-20 758	101,92 %
TOIMINTAKATE	-11 091 080	-11 091 080	-11 172 312	-81 232	100,73 %

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot olivat 836 650 euroa (toteumaprosentti 102 %) ja ylittyivät kokonaisuutena 13 300 euroa verrattuna lisätalousarviolla tarkistettuun talousarvioon. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin ja tuloarajoihin tehtiin indeksitarkistukset 1.8.2024 alkaen. Asiakasmaksut ylittyivät 17 000 euroa arvioidusta; tämä johtui palveluntarpeen kasvusta. Myönnettyjä uusia erityisavustuksia saatiin arvioitua vähemmän; avustuksen suuruus oli 61 800 euroa. Varhaiskasvatuksen myyntituottoja muille kunnille myytävistä palveluista kertyi 159 900 euroa, mikä on 115 000 euroa enemmän kuin oli arvioitu. Myytyjen palvelujen määrä on kasvanut erityisesti lastensuojelun sijoittamien lasten osalta.

Toimintakulut olivat 12,00 milj. € (toteumaprosentti 101 %) ja ylittyivät 93 000 euroa verrattuna talousarvioon. Henkilöstökulut ylittyivät 246 800 euroa (toteumaprosentti 103 %), ylitys johtui henkilöstösivukulujen ennakoitua suuremmasta toteumasta (ylitys 227 500 euroa). Perheille maksettavat avustukset (kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, joustava ja osittainen hoitoraha) alittuivat 175 000 euroa. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osallistumisaste oli arvioitua suurempi ja avustusten piirissä olleiden lasten määrä arvioitua pienempi. Palvelujen ostot ylittyivät yhteensä 28 000 euroa. Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspalvelut, erityisesti lastensuojelun sijoitettujen lasten osalta, kasvoivat ennakoitua enemmän ja ylittyivät 134 000 euroa. Ateriapalvelut alittuivat 55 000 euroa, puhtauspalvelut ylittyivät 22 000 euroa, kuljetuspalvelut alittuivat 38 000 euroa. Muut toimintakulut ylittyivät 21 000 euroa. Varhaiskasvatuksen toimintakate oli 11,17 milj. € (toteumaprosentti 101 %). Kokoluokkaan nähden ylitystä voidaan pitää vähäisenä.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+lta 2024	TP 2024
Toimintakate €/asukas	571,68	- 584,85	- 584,63
Toimintakate €/hoitolapsi	19 715,82	- 23 203,1	- 20 997,73

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetus- ja opiskeluhoitoon palvelut. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lukuvuonna 2024–2025 (31.12.2024) on yhteensä 1 593 oppilasta. Toteuma on hiukan yli talousarviossa laaditun ennusteen, 1 580 oppilasta. Lukuvuonna 2023–2024 perusopetuksen oppilasmäärä oli 1 673. Ilta- ja päivätoiminnassa oli vuoden 2024 lopussa yhteensä 97 oppilasta. Toimintaa järjestettiin Jämsänjoen yhtenäiskoululla/Vitikkala ja Jämsänkosken yhtenäiskoululla/Korven koulu. Perusopetuksen yhteyteen valmistavaa opetusta Jämsänjoen ja Jämsänkosken yhtenäiskouluissa. Valmistavassa opetuksessa oli vuoden 2024 lopussa yhteensä 10 oppilasta.

Oppilasennusteen mukaan lv. 2025–2026 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1 504 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2031–2032 mennessä 951 oppilaaseen. Yleisopetuksen sarjaisuus vähenee lukuvuoden 2024–2025 tasosta seuraavan kolmen lukuvuoden aikana yhteensä 10 ryhmällä ja ennustejakson aikana 21 ryhmällä. Lukuvuodesta 2023–2024 yleisopetusryhmien määrä lukuvuoteen 2024–2025 väheni kuudella. Sarjaisuuksien vähenemisellä on suora vaikutus perusopetuksen henkilöstösuunnitteluun. Kouluverkko on Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 tekemän päätöksen mukainen. Koskenpään ja Länkipohjan koulujen lakkauttamisprosessit keskeytettiin kaupunginhallituksen päätöksellä 17.06.2024.

Koulukuljetuspalvelujen osalta noudatettiin 1.8.2021 alkanutta sopimuskautta. Sen viimeinen optiovuosi on käytössä lukuvuonna 2025–2026.

Lukuvuoden 2023–2024 teemana oli suvaitsevaisuus, lukeminen ja lukutaito. Lukuvuoden 2024–2025 teemana on liikkumisen ja hyvinvoinnin lisääminen. Syyslukukauden alussa 5.- ja 8.-luokan oppilaat tekivät liikumista ja toimintakykyä mittaavat MOVE-testit. Tulokset antavat aiheita lisästä arkiliikuntaa sekä koulussa että vapaa-ajalla. Koulupäivän aikaisen liikkumisen lisäämiseksi kouluihin on nimetty asiasta vastaavat opettajat. Myös digitaalisten laitteiden, erityisesti matkapuhelimien, käytöstä koulupäivän aikana on laadittu uudet ohjeet. Maan hallitus on antanut eduskunnalle 30.12.2024 lakiesityksen perusopetuslain muuttamiseksi. Lakiesityksessä muutetaan perusopetuslakia siten, että mobiililaitteiden käyttämistä koulussa voidaan rajoittaa, lisätään aluehallintovirastojen toimivaltaa koulujen laillisuusvalvonnassa sekä lisätään opetuksen tavoitteisiin liikunnallinen elämäntapa.

Sivistyslautakunta hyväksyi kokouksessaan 22.02.2024 hyvinvoinnin vuosikellon. Kyseessä on opiskeluhoollollinen työväline, jonka tarkoituksena on tukea ja vahvistaa koulun hyvinvointi- ja tunnetaitokasvatusta Jämsän perusopetuksen kouluissa läpi oppilaan peruskouluajan aina ensimmäiseltä viimeiselle vuosiluokalle asti. Hyvinvoinnin vuosikello jakaantuu kymmeneen kuukausittaiseen teemaan. Jokaiselle lukuvuoden kuukaudelle on laadittu ko. kuukauden teeman mukaiset, luokka-asteille 1-9 ikätasoisesti soveltuvat tuntisuunnitelmat. Perusopetukseen ja valmistavaan opetukseen laadittiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyötä ohjaava opas sekä koulukohtaisten suunnitelmien lomakepohjat. Hyvinvoinnin vuosikellon ja tasa-arvoa ja yhdenvertaisuustyötä ohjaavien asiakirjojen valmistelu- ja suunnittelutyö toteutettiin osana opiskeluhoito-hanketta.

Paikallinen vuosiluokkien 3–6, 7 ja 8–9 B1-kielen opetusta koskeva opetussuunnitelman osa otettiin käyttöön 1.8.2024. Samalla tuntijakoon lisättiin yksi (1) vuosiviikkotunti B1-kielen (ruotsi) opetusta yhdeksännelle luokalle.

Sivistyslautakunnan kokouksessa 12.12.2024 hyväksyttiin perusopetuksen uusi tuntijako 1.8.2025 alkaen. Samalla päivitettiin perusopetuksen opetussuunnitelma lisätuntien osalta. Vuosiluokilla 1.–2. sekä äidinkielen ja kirjallisuuden että matematiikan opetusta lisätään yhdellä (1) vuosiviikkotunnilla ja vuosiluokilla 3.–6. äidinkielen opetusta lisätään yhdellä (1) vuosiviikkotunnilla. Yhteensä opetuksen määrä vuosiluokilla 1.–6. lisääntyy siten kolme (3) vuosiviikkotuntia ja minimituntimäärä 1.8.2025 alkaen 228 tuntia. Tähän asti Jämsän perusopetuksessa on ollut neljä tuntia yli minimituntimäärään eli 229 tuntia. Talousohjelman mukaisesti nuo tunnit poistuvat siirtymäajan jälkeen. Tällä varmistetaan, että nykyisten oppilaiden valtakunnalliset minimimäärät yhteisiä aineita ja valinnaisia aineita alitu perusopetuksen aikana.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit ovat siirtyneet osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Opiskeluterveydenhuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueen järjestettäväksi 1.8.2024. Opiskeluhooltohenkilöstön työ on painottunut yksilötyöhön. Opiskeluhoollon työtekijät ovat osallistuneet koulujen opiskeluhooltoryhmien kokouksiin. Jämsän kaupunki tuottaa kehitysvammaisten koulujen loma-ajan palvelut Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa laaditus sopimuksen mukaisesti.

Jämsän perusopetus on ollut mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on suunnattu erityisesti 6. ja 9.-luokkalaisille oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjyyskasvatusta. Yrityskylä tarjoaa nuorille tietoa ja kokemuksia taloudesta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä opettajille välineitä opetuksen tueksi. Keski-Suomen Yrityskylä koulutti perusopetuksen opettajia Yrityskylän oppimiskokonaisuuteen.

Talousohjelman mukaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteiset selvitystyöt kiinteistökannan mahdollisesta vähentämisestä, tilojen käytön tehostamisesta ja toimintojen sijoittumisesta Hallin/Kuoreveden sekä Jämsänkosken alueilla aloitettiin syksyllä 2024. Selvitystyötä tehdään yhdessä tilapalvelujen kanssa ja se jatkuu keväällä 2025.

Talousohjelman mukaisesti koulunkäynninohjaajat lomautettiin kesällä 2024 noin kuukauden ajaksi, hankintoja vähennettiin ja taksoja korotettiin (iltapäivätoiminta ja tilavuokrat). Syksyn 2024 yhteistoimintaneuvottelutuloksesta johtuen ohjaajien lomautuksista 2025–2027 luovuttiin. Yhteistoimintaneuvotteluissa päästiin yksimieliseen lopputulokseen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen johtamisjärjestelymuutoksesta. Toimeenpano käynnistyy v. 2025.

Perusopetuksen hanketoiminta

Kaupunki saama valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi käytettiin loppuun vuonna 2024. Valtionavustuksen parannettiin lasten kehityksen ja oppimisen edistämistä sekä tuen toteuttamista perusopetuslain ja koulujen lukuvuosisuunnitelmien mukaisesti. Perusopetuksen saamaa avustusta on käytetty erityisopettajien ja opinto-ohjaajien resurssointiin yhtenäiskoulun alueen tarpeiden mukaisesti vuoden 2024 aikana yhteensä 48 140 euroa. Luvussa on mukana hankkeen omarahoitusosuus 5 %.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä haettiin valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027. Jämsän kaupungille myönnettiin kokonaisuudessaan 618 000 €, josta vuonna 2024 maksettiin yhteensä 206 000 €. Jämsän kaupungin saama erityisavustus vuodelle jaettiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kesken lapsi/oppilasmäärän mukaisesti siten, että perusopetus osuus v. 2024 avustuksesta on ollut 70 % eli 180 250 €, sisältäen 20 %: omarahoitusosuuden. Avustus on käytettävissä lukuvuoden 2024–2025 aikana. Perusopetuksen

osuus jaettiin edelleen yhtenäiskoulualueittain oppilasmäärän mukaan siten, että Jämsänjoen yhtenäiskoulualueen osuus on ollut 58 %, Jämsänkosken yhtenäiskoulualueen osuus 31 % ja Kuoreveden yhtenäiskoulualueen osuus 11 %. Tuen avulla on palkattu resurssiopettajia ja näin on pystytty jakamaan opetusryhmiä joustavammin ja kohdentamaan tarvittavat tukitoimet oppilaille paremmin.

Kaupunki sai uuden, 32 893 euron suuruisen, avustuksen yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistamiseen ja kehittämiseen. Hankkeessa on 30 %:n omarahoitus, joten hankkeen kokonaiskustannukset ovat 46 990 euroa. Hanke on mahdollistanut edelleen yhteisöllisen oppilashuollon koordinaattorin palkkaamisen. Koordinaattorin tehtävänä on ollut muun muassa hyvinvoinnin vuosikellon vuosiluokittain laadittujen tehtäväkokonaisuuksien tuominen käytännön toimiksi ja oppilaiden koulupoissaolojen ennaltaehkäisy.

Jämsän kaupunki sai keväällä 2023 Harrastamisen Suomen mallin valtion erityisavustusta 22 000 euroa käytettäväksi ajalla 1.8.2023 – 31.7.2024. Erityisavustuksen omarahoitusosuus oli vähintään 25 %, joten hankkeen kokonaiskustannus oli vähintään 29 340 €. Hankkeeseen käytettiin yhteensä 30 417 euroa. Kaupunki sai lukuvuodelle 2024–2025 avustusta 30 000 euroa. Hankkeessa on 30 %:n omarahoitus eli hankkeen kokonaiskustannukset ovat 42 857 euroa. Vuoden loppuun mennessä avustusta on käytetty yhteensä 33 404,60 euroa. Kerhoja on ollut 15.

Kerhojen teemoina on ollut muun muassa liikunta, musiikki, luova toiminta, kuvataiteet, mediataidot ja askartelu. Kerhot ovat kokoontuneet koulujen tiloissa tai piha-alueilla heti koulupäivän jälkeen. Kaipolan koululla toimi myös aamukerho. Harrastamisen Suomen mallin avustuksella on maksettu myös oppilaiden ylimääräisiä koulukuljetuksia iltapäivisin. Lukuvuodelle 2024–2025 on suunniteltu Jämsän kaupungin hyvinvointikoordinaattorin kanssa yhteistyön lisäämistä paikallisten kolmannen sektorin liikuntatoimijoiden kanssa sekä liikunnallisten kerhojen lisäämistä koulupäivien arkeen.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö				
Tavoite	Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla			Toteutuu
Mittari	Kouluterveyskyselyn tulokset			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 12/2024	Lähtöarvo 12/2023	Tavoite 12/2024
		- 1 096,43	- 1 101,12	- 1 106
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutunut. Perusopetuksen päättötodistuksen sai keväällä yhteensä 184 oppilasta ja kaikki saivat opiskelupaikan toiselta asteelta. Lukuvuoden 2024–2025 alettua perusopetuksessa aloitettu käytännössä talousohjelman mukaiset toimenpiteet. Henkilöstön saatavuus on kohentunut. Toiminnanohjausjärjestelmää on kehitetty säännöllisesti yhdessä ohjelman toimittajan kanssa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushankkeen avustusta on käytetty vuoden 2024 aikana omavastuun kanssa yhteensä 50 076 €.			
Ympäristövastuuta				
Tavoite	Kestävä kehitys			Toteutuu osittain
Mittari	Käytännön toimet kouluissa			

Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut pääosin. Kestävä elämäntapa on ollut myös vuonna 2024 koulujen arkea, esim. roskien lajittelu, ruokahävikin vähentäminen, kierrätys, oman ympäristön siisteystestä huolehtiminen, energia-agentit, kierrätysmateriaalien käyttö. Esimerkiksi Länkipohjan koululla on ylläpidetty aiempien Vihreä lippu -projektien kautta saavutettu hyvä taso sekä kehitetty osallisuutta sekä ympäristökasvatustoimintaa. Ruokahävikin seuranta ja seurannan hyödyntämistä kehitetään jatkossa.
--	---

Talousarvion toteutuminen

	TA 2024	TA+lta 2024	TP 2024	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	1 005 450	1 005 450	937 245	-68 205	93,22 %
Myyntituotot	376 550	376 550	284 466	-92 084	75,55 %
Maksutuotot	50 500	50 500	63 245	12 745	125,24 %
Tuet ja avustukset	423 900	423 900	400 637	-23 263	94,51 %
Muut toimintatuotot	154 500	154 500	188 896	34 396	122,26 %
TOIMINTAKULUT	-21 975 306	-21 975 306	-21 890 051	85 255	99,61 %
Henkilöstökulut	-11 992 431	-11 992 431	-11 780 338	212 093	98,23 %
Palvelujen ostot	-6 155 923	-6 155 923	-6 482 761	-326 838	105,31 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-587 080	-587 080	-497 257	89 823	84,70 %
Avustukset			-220	-220	
Muut toimintakulut	-3 239 872	-3 239 872	-3 129 475	110 397	96,59 %
TOIMINTAKATE	-20 969 856	-20 969 856	-20 952 806	17 050	99,92 %

Kotikuntakorvauksia tuli arvioitua vähemmän, joten myyntituotot alittuivat 125 000 eurolla. Iltapäivätoiminnan maksutuotot ylittyivät noin 13 000 eurolla. Talousohjelman mukaisesti iltapäivätoiminnan maksuja korotettiin 1.8.2024 alkaen. Tuet ja avustukset jäivät noin 23 000 euroa ennakoitua pienemmiksi. Tukiin ja avustuksiin kuuluu hankeavustukset, Kelan työterveyshuollon korvaukset ja työttömyysvakuutusrahaston koulutuskorvaukset. Muut toimintatuotot ylittyivät 34 000 eurolla. Muihin toimintatuottoihin kuuluu vuokratuotot ja sisäiset luontaisedut. Talousohjelman mukaisesti tilavuokria korotettiin 1.8.2024 alkaen. Kokonaisuudessaan perusopetuksen toimintatuotot alittuivat 68 000 eurolla.

Henkilöstökulut alittuivat 210 000 eurolla. Tämä johtui eläkemaksujen ennakoitua pienemmästä määrästä. Palvelujen ostot ylittyivät noin 330 000 eurolla johtuen lähinnä muille kunnille maksetuista kotikuntakorvauksista, ylitys 245 000 euroa sekä matkustus- ja kuljetuspalveluista 192 000 euroa. Myös ateriapalvelujen ostot ylittyivät 28 000 euroa.

Vastaavasti puhtauspalveluiden ostot alittuivat 25 000 eurolla, ICT-palvelut 47 000 euroa ja koulutus- ja kulttuuripalvelut 14 000 eurolla.

Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa talousarvio alittui 90 000 eurolla. Säästöä syntyi erityisesti toimisto- ja koulutarvikkeissa 32 000 euroa ja kalustossa 26 000 euroa. Talousohjelman mukaisesti hankintoja on vähennetty.

Muut toimintakulut alittuivat 110 000 eurolla. Tähän tiliryhmään kuuluu huoneistojen vuokrat, laitevuokrat sekä välittömät ja välilliset verot.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+lta 2024	TP 2024
Oppilasmäärä	1 698		
Oppilasmäärä	1 698	1 634	1 641
Toimintakate €/oppilas	- 12 501	- 13 272	- 12 770
Toimintakate €/asukas	- 1 107	- 1 106	- 1 096

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Oppilasmäärä	1 839	1 763	1 746	1 698	1 634	1 641

Oppilasennuste	2024 2025	2025 2026	2026 2027	2027 2028	2028 2029	2029 2030	2030 2031	2031 2032
Juokslahti	53	44	41	40	40	35	34	32
Kaipola	101	98	89	88	81	78	70	66
Koskenpää	31	30	23	23	22	20	22	17
Länkipohja	27	23	22	18	20	18	16	16
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1–6 sisältää pienluokat	285	255	233	222	195	179	167	157
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1–6 sisältää pienluokat	396	378	336	307	303	269	269	238
Kuoreveden koulu 1–6	73	67	63	53	48	52	51	49
Alakoulut yhteensä	966	889	798	739	696	637	612	558
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7–9 sisältää pienluokat	198	199	197	188	181	169	159	134
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7–9 sisältää pienluokat	367	361	343	311	281	262	239	239
Kuoreveden koulu 7–9	62	67	59	60	50	46	40	40
Yläkoulut yhteensä	627	627	599	559	512	477	438	413
Perusopetus yhteensä	1593	1504	1382	1278	1188	1094	1030	951

Ennustevuosilla 2025–2032 on vähennetty oppilasmäärien kaksinkertainen kirjaus pienluokkien osalta.

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja (LL 2 §, 1 mom.). Laki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä. Laki velvoittaa antamaan erityisopetusta ja opinto-ohjauksen velvoitteet ovat lisääntyneet.

Vuonna 2010 lukiolaisia oli 353, vuonna 2023 keskimäärin 241 ja vuonna 2024 keskimäärin 262. Syksyllä 2023 lukion aloitti 70 uutta opiskelijaa. Kahden tutkinnon opiskelijoita oli vuoden lopussa 24. Heidän pääkouluksensa on Ammattiopisto Gradia. Urheiluvalmennuksessa on 28 lukion opiskelijaa.

Laki oppivelvollisuudesta astui voimaan 1.1.2021 ja sen myötä oppivelvollisuus laajentui 18 ikävuoteen asti. Maksuttomuus jatkuu lukio-opintojen loppuun saakka, kuitenkin enintään sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Maksuttomuuden piirissä olevien opiskelijoiden kannettavat tietokoneet on hankittu kolmen vuoden leasing-sopimuksella kaupungin tietohallinnon kautta. Oppimateriaalien osalta lukio on mukana Hansel Oy:n puitesopimuksessa. Vuoden 2026 lopussa maksuttomuuden piirissä oli 256 lukion opiskelijaa. Vuonna 2024 valmistui yhteensä 56 ylioppilasta, joista kaksoistutkintoja oli kahdeksan (8).

Lukion opiskelijamäärä pysyy lähivuosina suunnilleen nykytasolla. Tällä hetkellä lukio on osittain neli- ja kolmisarjainen ja muuttuu lukuvuodesta 2026–2027 alkaen kokonaan kolmisarjaiseksi. Ennusteen mukaan lukio on kolmisarjainen ainakin vuosikymmenen loppuun saakka. Näin voidaan mahdollistaa myös kahden tutkinnon opinnot Gradia Jämsän opiskelijoille.

Kaikki opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Uudessa opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Lukuvuoden 2023–2024 teemana oli suvaitsevaisuus, lukeminen ja lukutaito. Lukuvuonna 2024–2025 teemana on ollut keskittyminen. Se kattaa laajasti eri tavoitteita, kuten pitkäjänteisen työskentelyn, hyvän työrauhan ja opiskelutaitojen kehittymisen.

Lukion ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille tehtiin opiskelijakyselyt keväällä 2024. Kyselyn tulokset on julkaistu lukion Pedanet-sivuilla. Kaikki lukion opiskelijat osallistuvat ensimmäisen lukuvuoden syksyllä lukiseulaan, minkä perusteella saadaan alustava tieto lukemisen ja kirjoittamisen taidoista. Lukiseulan ja opiskelussa havaittujen haasteiden perusteella opiskelija voidaan kutsua varsinaiseen lukitestiin. Testin tulosten perusteella opiskelijalle laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen lukioaikainen suunnitelma tarvittavista erityisjärjestelystä. Näitä erityisjärjestelyjä voidaan anoa myöhemmin myös ylioppilastutkinnon kokeisiin.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkamisen 1.8.2023 myötä koulukuraattorit ja –psykologit siirtyivät osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Lukiossa on ollut mitoituksen mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut. Psykologin ja kuraattorin toiminta on painottunut yksilötyöhön. Opiskeluterveydenhuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueen järjestettäväksi 1.8.2024. Opiskeluhuollon työntekijät ovat osallistuneet lukion opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin ja tarvittaessa henkilöstökokouksiin.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontui neljä (4) kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Lukiolaki velvoittaa myös korkeakouluysteistyöhön. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Lukion toisen opiskelijat osallistuivat Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän avoimen yliopiston järjestämälle korkeakouluviikolle.

Yhteistyössä Himos-Yhtiöiden kanssa toteutettiin ensimmäistä kertaa rinneharjoittelijakurssi. Opintojakson kesto on 30 tuntia ja sisältäen viisi tuntia teoriaa ja 25 tuntia käytännön harjoittelua. Lisäksi opintojakso sisältää vapaaehtoisen 10 tunnin harjoittelujakson rinteessä. Harjoittelun tehdessään opiskelija saa todistuksen, jolla on mahdollista hakea töihin Himoksen hiihtokouluun apuopettajaksi.

Talousohjelmaa on toteutettu suunnitelman mukaisesti. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden opetus on toteutettu pakollisten opintojen osalta kolmisarjaisena. Itsenäisenä suoritettujen opintojen määrä on lisääntynyt, keskimääräistä ryhmäkoko on kasvatettu ja oppimateriaalien kierrätystä on lisätty.

Lukiokoulutuksen hanketoiminta

Opetushallitus on myöntänyt lukiolle Erasmus+ yleissivistävän koulutuksen akkreditoinnin vuoden 2027 loppuun asti. Tämä mahdollistaa kansainvälisyystoiminnan pitkäjänteisen toteuttamisen ja kehittämisen. Akkreditoinnin myötä lukiolle myönnetään säännöllisesti vuosittaista tukea sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin seuraavien kolmen vuoden ajan. Akkreditoinnin aikana Jämsän lukiokoulutus kehittyy, vahvistaa ja lisää kansainvälistä toimintaa. Erasmus+ -liikkuvuuksien tavoitteena on lujittaa opettamisen ja oppimisen eurooppalaista ulottuvuutta, parantaa opetuksen ja oppimisen laatua yleissivistävässä koulutuksessa sekä edistää eurooppalaisen koulutusalueen luomista.

Toimintakaudelle 2023–2024 avustusta saatiin 36 338 euroa ja toimintakaudelle 2024–2025 saatiin 19 604 euroa. Avustukset ovat mahdollistaneet ryhmäliikkuvuuksia, opiskelijoiden yksilöliikkuvuuksia ja henkilöstön koulutuksia. Toimintaa oli pääasiassa syyslukukaudella ja tulee olemaan kevtälukukaudella 2025. Vuoden 2024 aikana avustusta käytettiin yhteensä 7 100 euroa.

Korona-vaikutusten lieventämiseen (oppimisen tuki ja hyvinvointivajeen korjaaminen) on ollut käytettävissä 38 000 euron suuruinen avustus. Hankkeessa on 5 %:n omavastuu, joten hanke on 40 000 euron suuruinen. Avustuksen turvin voitiin lisätä lukiokoulutuksen erityisopetusresurssia lukuvuonna 2023–2024, antaa tukiopetusta ja pienentää ryhmäkokoja. Syksyllä 2024 avustusta käytettiin lukion koulunuorisotyöhön. Vuoden 2024 aikana avustusta käytettiin yhteensä 24 300 euroa omavastuun kanssa.

Lukuvuonna 2023–2024 lukiolla on työskennellyt Jämsänkosken yhtenäiskoulun kanssa yhteinen nuoriso-ohjaaja ja lukuvuonna 2024–2025 lukion osa oma osa-aikainen nuoriso-ohjaaja.

Yhteishankkeina toteutettu Muuramen kunnan hallinnoimaa Kestävän kehityksen tiekartta -hanketta päättyi 31.5.2024. Hankkeessa kehitettiin lukion toimintakulttuuria ilmasto- ja kestävyysosaamista ja pedagogiikkaa vahvistamaan arjen kestävyyskasvatusta. Hanke sai avustusta 45 000 euroa ja omavastuu oli 10 %. Hankkeessa työskenteli sivutoimisesti kaksi lukion opettajaa.

Muuramen kunta hallinnoi myös Muuramen, Laukaan ja Jämsän lukion yhteisessä Laatua ja hyvinvointia lukioiden -hanketta. Tavoitteina oli laadukkaan oppimisen edellytysten parantaminen, tiedolla johtamisen ja tietoperustaisuuden kehittäminen sekä opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuutta ja hyvinvointia mahdollistavan toimintakulttuurin vahvistaminen. Hanke sai avustusta yhteensä noin 77 000 euroa ja siinä oli 10 %:n omavastuu. Hankkeessa työskenteli sivutoimisesti kolme lukion opettajaa.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö				
Tavoite	Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö			Toteutuu
Mittari	Toimintakate €/opiskelija	Toteuma 12/2024	Lähtöarvo 12/2023	Tavoite 12/2024
		- 8 052	- 9 089,01	- 8 100,52
Mittari	Terveys- ja opiskelijakyselyjen tulokset			
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Toimintakate €/ opiskelija alittuu. Vuoden 2024 aikana valmistui yhteensä 58 uutta ylioppilasta, joista kuusi oli suorittanut kaksoistutkinnon. Lukuvuoden 2024–2025 aikana opetusjärjestelyt on tehty taloussuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden opetus pakollisten aineiden osalta on järjestetty kolmi-sarjaisesti ja muiden nelisarjaisesti. Muuramen ja Laukaan lukioiden yhteishankkeet ovat päättyneet ja hankkeiden mukaisia toimia vakiinnutetaan osaksi lukion toimintaa. Luku-vuonna 2024–2025 on keskitytty hyvinvoinnin lisäämiseen, keinoina mm. koulupäivän aikai-sen liikkumisen lisääminen ja puhelimen käytön vähentäminen muuhun kuin oppimiseen liittyen. Toiminnanohjausjärjestelmää on kehitetty säännöllisesti yhdessä ohjelman toimittajan kanssa.			
Ympäristövastuuta				
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio			Toteutuu
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä	Toteuma 12/2024		
		5		
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Kestävän kehityksen tiekarttaa on toteutettu ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoiden kanssa ryhmänohjaustunneilla. Lukion ajalle on koottu aiheet, kuten taloudellinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys, kulttuurinen kestävyys ja ekologinen kestä-vyys. Aiheisiin liittyy mm. alkukyselyjä, ryhmätöitä ja keskusteluja. Tavoitteena on ollut aja-tusten herättäminen ja toiminnan ohjaaminen kohti kestäviä valintoja elämässä.			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2024	TA+lta 2024	TP 2024	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	80 000	80 000	95 331	15 331	119,16 %
Maksutuotot	4 000	4 000	34 407	30 407	860,16 %
Tuet ja avustukset	75 000	75 000	36 496	-38 504	48,66 %
Muut toimintatuotot	1 000	1 000	24 429	23 429	2 442,88 %
TOIMINTAKULUT	-2 226 637	-2 226 637	-2 204 947	21 690	99,03 %
Henkilöstökulut	-1 399 664	-1 399 664	-1 419 988	-20 324	101,45 %
Palvelujen ostot	-391 603	-391 603	-350 617	40 986	89,53 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-78 200	-78 200	-75 352	2 848	96,36 %
Avustukset			-100	-100	
Muut toimintakulut	-357 170	-357 170	-358 890	-1 720	100,48 %
TOIMINTAKATE	-2 146 637	-2 146 637	-2 109 616	37 021	98,28 %

Lukiokoulutuksen maksutuotot ylittyivät 30 000 eurolla johtuen ennakoitua suuremmasta kahden tutkinnon opiskelijoiden määrästä. Ammattiopisto Gradialta on laskutettu lukiossa suoritetuista opinnoista, ylioppilaskokeiden ennakotarkastuksista ja käytetyistä oppimateriaaleista. Lisäksi on laskutettu Kristillisen Kansanopiston opiskelijoiden lukio-opintojen hyväksiluvusta.

Tukia ja avustuksia saatiin 38 500 euroa ennakoitua vähemmän. Muuramen kuntaa laskutettiin noin 22 000 euroa Muuramen hallinnoimien hankkeiden kuluja. Yhteensä toimintatuotot ylittyivät noin 15 000 eurolla.

Henkilöstökulut ylittyivät 20 000 eurolla. Ylitystä oli sekä vakituisten että sijaisten henkilöstökuluissa.

Palveluiden ostot alittuivat noin 41 000 euroa. Suurimmat alitukset olivat ravitsemispalveluissa, matkustus- ja kuljetuspalveluissa sekä sisäisissä ict-palveluissa.

Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on alitus noin 3 000 euroa. Suurin alitus oli kirjallisuudessa johtuen oppimateriaalien kierrätyksestä ja suurin ylitys kalustossa, koska hajalle menneitä dataprojektoreita jouduttiin uusimaan.

Kokonaisuudessaan lukiokoulutuksen toimintakate alittui noin 37 000 eurolla.

Tunnusluvut

opiskelijaennuste												
lv	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
lukio	263	254	238	258	279	267	249	228	212	195	183	160

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Opiskelijamäärä	263	229	214	241	265	263
€ / asukas	- 93,44	- 92,38	-100,91	-109,39	-115	-110
€ / opiskelija	- 7066	- 8133	-9059	-8704	-8100	-8052

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: kirjastopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatupalvelut koostuvat opisto-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluista. Yleiset kotoutumispalvelut on sisällytetty opistopalveluiden tulosityksikköön. Kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön koordinointi on vapaa-aikapalveluiden tulosityksikössä.

Elämänlaatupalveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatupalveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kanustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen sekä terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti olemme tärkeä osa palvelevaa kaupunkia. Teemme yhdessä, kohtaamme ja osallistamme. Olemme vahvoja verkostoitujia, kuuntelemme asiakkaita. Uudistamme palveluja ja hyödynnämme digitaalisuutta.

Elämänlaatupalveluiden toiminta ulottui vuonna 2024 ympäri laajaa kaupunkia, mutta yhtenä palveluiden ja tapahtumien keskuksena oli Raitti, jossa toimittiin yhdessä ja yhteistyössä kaupungin neuvonnan kanssa. Kaupunkilaiset ovat ottaneet Raitin omakseen; kirjaston ovien kävijälaskureiden mukaan tilassa kävi vuoden aikana 112 000 asiakasta (edellisenä vuotena 106 000). Lisäksi käyntiä tuli nuorisotilojen ovesta.

Raitin tiloissa on ilmennyt vuoden aikana toistuvia vuotoja. Niistä on viestitty vuokranantajalle aktiivisesti. Vuokranantaja on tehnyt korjauksia ja suunnitelmia jatkotoimenpiteistä. Sisäilmatyöryhmä kokoontui kaksi kertaa tarkastelemaan Raitin olosuhteita. Asian arviointia (mm. mittaukset) ja seuranta jatketaan.

Talousohjelman vuoden 2024 toimenpiteiden toteuttaminen

Elämänlaatupalveluiden yksiköt säästivät hankinnoissa ja korottivat taksojaan sekä toteuttivat seuraavia, suurempia talousohjelman toimenpiteitä.

Kirjastoautopalvelun lakkauttaminen ja auton myynti:

Kirjastoautopalvelu päättyi 15.3. osana kaupungin talousohjelman säästötoimenpiteitä. Auto on myyty huutokauppalpalvelussa toukokuussa. Talousohjelmaan kirjattua myyntihintaa 25 000 (alv 0%) ei saavutettu huutokaupassa. Sivistyslautakunta hyväksyi 23.5.2024 kirjastoauton myytäväksi korkeimman tarjouksen 12 419 € (alv 0 %) tehneelle.

Uimahalli Koskikaran aukioloajan muutos:

Uimahalli Koskikaran aukioloaikojen muutos tuli voimaan 12.2.2024. Uimahalli on muutoksen myötä jatkossa maanantaisin suljettu ajalla 1.9–30.4. Toimenpiteellä ei saavuteta talousohjelman mukaista säästötavoitetta kokonaan. Alkuperäisessä toimenpiteessä sunnuntailisien vaikutus olisi ollut merkittävä, samoin kahvio-, kassa- ja puhtauspalveluorganisointia ei voitu toteuttaa alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Liikennepuistotoiminnan lakkauttaminen:

Liikennepuistotoiminnalle ja Maauimalan välinelainaamotoiminnalle haettiin jatkajaa. Jämsän Yrittäjät ry jätti ainoana toimintasuunnitelman ja neuvottelujen myötä elinvoimatoimialalla tehtiin sopimus liikennepuistotoiminnan ja Maauimalan välinelainaamotoiminnan järjestämisestä kesällä 2024. Yhdistykseltä saatu- jen tietojen mukaan liikennepuistoa ja välinelainaamoa käytettiin suhteellisen runsaasti.

Galleria Kivipankin myynti:

Galleria Kivipankin myyntiin valmistauduttiin siirtämällä Kivipankilla sijaitsevaa kotiseutuarkistoa sekä Pälä- mäen museokokoelman välineistöä uuteen arkistotilaan virastotalo Koskeloon. Kaupunginvaltuusto päätti

16.9.2024, että myynnistä luovutaan ja rakennus vuokrataan. Kaupunki vuokraa rakennuksen 1.3.2025 alkaen Kivipankki ry:lle.

Avituksen nuorten palvelujen kotiuttaminen:

Kaupunginhallitus päätti liikkeen luovutuksesta ja henkilöstön siirtosopimuksesta 18.11.2024.

-Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten palveluiden (etsivä nuorisotyö ja LuovaStartti -työpajatoiminta) kotiuttaminen Jämsän kaupungille valmisteltiin siten, että kotiuttaminen toteutui 1.1.2025 alkaen. Valmistelu tapahtui yhteistyössä säätiön kanssa.

- Nuorten palvelut sijoittuvat elämänlaatupalvelujen tulosalueelle vapaa-aikapalvelujen tulosityksikköön.

- Nuorten työpajatoiminnan järjestämistä varten haettiin elokuussa valtionapukelpoisuutta. Kelpoisuus myönnettiin 8.11.2024.

- Etsivään nuorisotyöhön sekä nuorten LuovaStartti-työpajatoimintaan valmisteltiin valtionavustushakemukset vuodelle 2025. Avustuspäätökset saadaan maaliskuussa 2025.

- Kuhmoisten kunta ei jatkanut yhteistyötä etsivän nuorisotyön järjestämisessä.

Työväenopiston tuntimäärän vähentäminen

Työväenopiston lukuvuosi 2024–2025 suunniteltiin huomioiden kaupungin talousohjelman linjaukset sekä valtionosuuden väheneminen. Kevätlukukausi 2024 toteutui suunnitellusti ja mitään ylimääräisiä kursseja ei otettu ohjelmaan. Kalenterivuoden 2024 toteutuneet opetustunnit olivat 5 200. Vuonna 2023 toteutui 7 200 opetustuntia. Valtionosuuden laskennallinen tuntimäärä vuonna 2024 oli 5 181.

Musiikkiopiston tuntimäärän vähentäminen

Musiikkiopiston lukuvuosi 2024–2025 suunniteltiin huomioiden kaupungin talousohjelman linjaukset. Vuosi 2024 toteutui suunnitellusti. Lukuvuonna 2024–2025 musiikkiopiston opetustuntimäärä väheni muun muassa muskariryhmien ja tuntiopettamisen vähenemisen sekä virkarakenteen muutosten vuoksi. Vuonna 2023 musiikkiopistossa opetettiin 10 358 opetustuntia ja vuonna 2024 yhteensä 9 760 opetustuntia. Valtionosuuden laskennallinen tuntimäärä vuonna 2024 oli 10 456.

Vinnin tilan asunnon vuokraus

Vinnin tilan sivurakennuksen asunnon vuokrauskäyttöä valmisteltiin yhdessä tilapalvelujen kanssa. Valmistelussa ilmeni, ettei Vinnin tilan vuokraaminen vakinaiseen asumiskäyttöön ole mahdollista ilman merkittäviä muutostöitä. Sivistyslautakunta päätti kesäkuussa, että asunto vuokrataan vapaa-ajanasunnoksi. Vuokran määrittely ja vuokrasopimusasiat olivat sivistyslautakunnan käsittelyssä 26.9.2024 kokouksessa. Asunto saatiin vuokrattua marraskuussa määräaikaisella vuokrasopimuksella. Asunnon vuokratulot tuloutuvat tilapalveluille.

Sivistyslautakunta on tilinpäätöksen yhteydessä käsitellyt ja hyväksynyt osaltaan seuraavat toimintakertomukset:

- Tammenlehvän perinnetoimikunta
- nuorisovaltuusto
- vammaisneuvosto

Elämänlaatupalveluiden hanketoiminta

Opetushallituksen myöntämä 8 600 €:n avustus työväenopiston opintoseteleihin. Opintoseteleillä annetaan alennuksia työttömien, alhaisen pohjakoulutuksen omaavien, senioreiden ja eläkeläisten kurssimaksuihin. Avustus on suositettu ja kurssimaksujen alennukset hyödynnetään etenkin seniorikursseilla hyvin. Avustusta myönnettiin 336 henkilölle.	Avin myöntämä 5 600 € avustus Jämsän Ääni hankkeeseen. Hankkeessa järjestettiin moniäänistä tapahtumasarjaa pääkirjastossa ja tuotiin esiin puhe- taidon merkitystä.
---	---

Tunkelon säätiön myöntämä 2 500 € avustus kirjastopalveluihin Länkipohjan lasten ja nuorten toiminnan edistämiseen. Avustuksella toteutui kirjavinkkauksia, vierailu pääkirjastoon, kirjailijavierailu sekä lastenteatteriesitys.	Nuorten rinnalla koulussa 2023–2024 –hanke jatkui kevään 2024 (AVIn avustus 70 000 €). Hankkeessa vahvistettiin ja tuettiin perusopetuksen kouluissa sekä lukiossa tehtävää nuorisotyötä. Uusi koulunuorisotyöhanke, Koulunuorisotyön kehittäminen Jämsässä 2024–2026, aloitettiin lokakuussa 2024 (AVIn avustus 30 000 €). Hanke jatkuu vuonna 2025. Koulunuorisotyöhankkeita on toteutettu vapaa-aikapalvelujen hankkeina. Henkilöresurssi on ollut v. 2024 1,5 henkilötyövuotta.
Avin myöntämät avustukset vapaa-aikapalveluihin lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan toteuttamiseen (kaudelle 2023–2024 5 500 € ja kaudelle 2024–2025 4 100 €). Hankkeessa on järjestetty kerhotoimintaa kaudella 2023–2024 11 kerhossa (osallistujia 198) ja leiritoimintaa viisi leiriviikkoa (89 osallistujaa).	

Opistopalvelut ja kotoutumispalvelut 2024

Jämsän työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kuntalaisille. Jämsänjokilaakson musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisia opintoja Jämsässä ja Kuhmoisissa.

Jämsän työväenopistossa opiskelee noin 1 500 opiskelijaa. Vuosittain järjestetään noin 150 kurssia. Kurssit kokoontuvat Jämsän ja Jämsänkosken taajamien lisäksi myös monilla Jämsän alueen sivukylillä. Vapaan sivistystyön periaatteiden mukaisesti kurssit ovat kohtuuhintaisia ja eri-ikäisten sekä erilaisista taustoista lähtöisin olevien kuntalaisten helposti tavoitettavia opintoja. Vuonna 2024 Jämsän työväenopiston opiskelijoiden keski-ikä oli ensimmäisen kerran yli 65-vuotta. Etenkin senioriliikuntakurssit ovat hyvin suosittuja. Työväenopiston kursseille osallistuminen lisää osallisuuden kokemusta sekä vähentää yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Vuosittain vaihtuva kurssiohjelma sekä yleisöluennot suunnitellaan yhdessä elämänlaatupalvelujen muiden tulosisiköiden kanssa. Tavoitteena on järjestää mielekästä ja sivistynyttä tekemistä Jämsän kaupungin asukkaille.

Jämsänjokilaakson musiikkiopistossa opiskelee 350 opiskelijaa Jämsän ja Kuhmoisten alueelta. Opetusta on kuntien taajamien lisäksi Jämsänkoskella, Kuorevedellä ja Länkipohjassa. Musiikkiopiston tutkintotavoitteen opetus perustuu taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisiin opetussuunnitelman perusteisiin sekä paikalliseen opetussuunnitelmaan. Musiikkiopistossa on mahdollista suorittaa perustason opinnot (kesto noin 8–12 vuotta) ja syventävät opinnot (kesto noin 3 vuotta perusopintojen jälkeen). Musiikkiopistossa opiskelee kaikenikäisiä opiskelijoita. Muskariryhmissä pienimmät opiskelijat ovat vauvoja ja aikuisopiskelijoissa vanhimmat ovat noin 80-vuotiaita. Musiikkiopisto tekee yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa sekä oppilaitosyhteistyötä muun muassa Jämsän Kristillisen Kansanopiston sekä Jämsän lukion kanssa. Vuosittain keväällä järjestettävä Soivan viikon aikana musiikkiesityksiä käydään esittämässä muun muassa kouluissa, päiväkodeissa ja palvelutaloissa. Lukuvuoden aikana järjestetään monia yleisölle ilmaisia konsertteja. Suosituin on vuosittain adventtiajan aloittava Joulua odotellessa-konsertti Jämsän kirkossa.

Kotoutumispalvelut ovat olleet osa opistopalveluja vuodesta 2022 alkaen. Kaupungin moniammatillinen kotoryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2024 aikana. Jämsässä asui Tilastokeskuksen tietojen mukaan 455 ulkomaan kansalaista vuoden 2023 lopussa. Kotoutujia Jämsässä oli vuonna 2024 noin 300. Mukana luvussa on sekä TE-palvelujen asiakkaat sekä työvoiman ulkopuolella olleet kotoutujat. Kotoutumiskoulutuksen suoritti Jämsässä vuonna 2024 yhteensä 55 kotoutujaa.

Määräaikainen kotouttamiskoordinaattori työskenteli kotoutumisen asioissa koko vuoden 2024. Työ painotui neuvontaan, kotouttamissuunnitelmien laadintaan, moniammatilliseen yhteistyöhön muun muassa vastaanottokeskuksen sekä sosiaali- ja asumispalvelujen kanssa ja palvelujen koordinointiin. Kotoutumisen neuvontapiste oli avoinna kerran viikossa Raitilla.

Syksyllä 2024 valmisteltiin KOTO2024-lakiuudistuksen mukanaan tuomia muutoksia. Kotoutumisen edistämisen velvoitteet siirtyivät TE-palveluilta kunnille vuoden 2025 alussa. Jämsän työväenopisto järjestää jatkossa kotoutumiskoulutukset sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutukset. Kotoutumiskoulutuksia valmistelemaan rekrytoitiin määräaikainen koulutussuunnittelija lokakuusta vuoden loppuun. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen ensimmäinen monikielisen yhteiskuntaorientaation ukrainankielinen pilottiryhmä aloitti joulukuussa 2024. Ryhmään osallistui 11 kotoutujaa.

Kotoutumiskorvausten varmistamiseksi Jämsän kaupungin kotoutumisohjelma eli kotoutumisen alkuvaiheen palveluja kuvaava asiakirja laadittiin syksyn 2024 aikana ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuun lopussa. Sittenkin muutetussa kotoutumislaita tämä kuntien velvoite ohjelman tekemiseen poistui.

Jämsän työväenopisto järjesti nuorten maahanmuuttajien suomen kielen ja kotoutumisen koulutusta. Koulutuksen kohderyhmänä ovat 15–19-vuotiaat maahanmuuttajat, jotka eivät vielä olleet saaneet kotikuntaotkeutta ja eivät täten olleet työllisyyden kuntakokeilun tai suomalaisen oppivelvollisuuden piirissä. Opintoihin osallistui vuoden 2024 alkupuolella yhteensä kahdeksan (8) opiskelijaa ja heistä kuusi (6) sai osallistumistodistuksen koulutuksen päättyessä heinäkuun lopussa. Valtio korvaa koulutuksen kustannukset kokonaisuudessaan takautuvasti koulutuksen järjestäjälle.

Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee työryhmä, joka kokoontui neljä kertaa vuodessa. Työryhmässä on mukana myös Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun edustajat.

Jämsänlaakson Setlementti ry järjesti kesätoimintaa ja -tapahtumia Vinnillä. Kulttuuripalveluista myönnettiin avustusta toiminnan järjestämiseen.

Kirjastopalvelut 2024

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin ja edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille.

Kirjaston kaikkien toimipisteiden (pääkirjasto sekä Jämsänkosken, Kuoreveden ja Länkipohjan omatoimikirjastot) fyysisten kävijöiden määrä ylitti talousarviossa määritellyn tavoiteluvun (115 000) selvästi, kävijämäärän ollessa 146 000 kävijää eli samaa tasoa kuin vuonna 2023. Toteutuneessa lainausten määrässä kaupungin asukasta kohti (12,31) ei päästy aivan talousarviossa esitettyyn lukuun (13,00). Lainaustmäärät vähenivät miltei kaikissa aineistotyyeissä kaunokirjoista videotallenteisiin. Kirjastoautopalvelun lakkautus 15.3.2024 voi olla yksi syy pudotukseen.

Kirjastoautopalvelu päättyi 15.3.2024 kaupungin talousohjelman mukaisesti. Jämsänkosken omatoimikirjaston järjestyshäiriöihin puututtiin lyhentämällä kahteen otteeseen aukioloa iltaisin.

Tapahtumatoiminta ja kouluyhteistyö olivat vilkasta. Kirjasto oli Raitilla pääkirjaston tiloissa mukana järjestäjänä, toteuttajana tai tilan tarjoajana sadassa tilaisuudessa. Presidentinvaalien aikaan järjestettiin vaalit, jossa äänestettiin kirjaston pehmoeläimille presidentti. Virtas-viikkoihin kirjasto osallistui järjestämällä paikalliset kirjamessut ja kouluille rap-lyriikkapajan. Muistiyhdistys jatkoi viikottaisen digiopastuslinikan pitoa. Palvelulupausta toteutettiin satutunneista toisen asteen tiedonhaun opastukseen kattavasti. Lukukoira ja -kani huolehtivat osaltaan lukemisen edistämisestä. Cineast-elokuvapalvelu tuli asiakkaiden käyttöön helmikuussa. Kuntien yhteinen e-kirjasto avasi ovensa huhtikuussa. Keski-kirjastojen strategia 2025–28 "Keski-kirjastot - alusta ihmisten kohtaamiselle" valmistui.

Asiakaskysely toteutettiin 18.3.-7.4 ja siihen saatiin 260 vastausta. Kirjasto sai kyselyssä palvelustaan pääosin kiitettävän arvion.

Vapaa-aikapalvelut 2024

Galleria Kivipankissa järjestettiin seitsemän näyttelyä 17 viikon aikana sekä yksi konsertti. Kävijämäärä oli 1 611. Pälämäen museo oli avoinna heinäkuun ja ryhmille tilauksesta. Kävijöitä oli 150. Alkuvuodesta toteutettiin Jämsän kotiseutuarkiston siirto Galleria Kivipankilta sekä vanhalta kaupungintalolta virastotalo Koskeloon uuteen kotiseutuarkistoon. Myös Pälämäen museokokoelman esineistöä siirrettiin Kivipankilta Koskeloon.

Kalendaariset juhlat järjestettiin. Kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2024 järjestettiin Jämsän kaupungin veteraanijuhla yhteistyössä Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunnan kanssa. Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunta toimi aktiivisesti ja kokoontui yhteensä kolme kertaa. Perinnetoimikunta laati veteraaniperinteen vuosikellon, johon on merkitty säännönmukaisesti toistuvat tilaisuudet ja niiden vastuutahot. Toimikunta selvitti mm. veteraanijärjestöjen lippujen (6 kpl) säilytyspaikkaa ja -muotoa. Toimikunta päätti luovuttaa liput vuonna 2027 Jämsän kaupungin omaisuudeksi osaksi Jämsän kotiseutukokoelmaa. Toimikunta edisti myös sankarihautojen muistomerkkien puhdistusta.

Liikunta- ja nuorisopalvelut järjestivät ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä itsenäisesti sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Kesän leiritoimintaan osallistui yhteensä 122 lasta ja nuorta. Uimakouluihin osallistui 82 lasta; määrä on alhaisin ikinä. Uimahallin asiakasmäärätavoite 55 000 asiakasta ylitettiin asiakasmäärän ollessa 57 301.

Nuorisotilatyötä toteutettiin Nuorten Raitilla, Köpiksellä Jämsänkoskella sekä Kuutissa Kuorevedellä. Osallistuttiin myös vapaaehtoisvoimin ylläpidettävän Länkipohjan nuorisotilan vuokratilaisuuksiin. Ylläpidettiin nuorten moottoripajatoimintaa yhteistyössä Jämsän seurakunnan ja Jämsän 4H-yhdistyksen kanssa. Järjestettiin koulunuorisotyötä yhtenäiskouluilla ja lukiolla. Nuorisotyön dokumentaatiojärjestelmän mukaan nuorisopalvelujen toimintaan osallistuneita on yhteensä 15 054.

Työvalmennussäätiö Avitukselta ostettiin nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyvät yksilövalmennus-, nuorten starttipaja- ja etsivän nuorisotyön palvelut. Vuoden aikana nuorten työpajalla järjestettiin neljä nuorten starttivalmennusjaksoa, joihin osallistui yhteensä 25 16–28-vuotiaasta nuorta. Osa nuorista jatkoi starttivalmennuksessa vielä syksylläkin kevään jakson jälkeen. Yhdeksän nuorta jatkoi jakson jälkeen opiskelemaan tai kuntouttavaan työtoimintaan. Yksilöohjausta toteutettiin starttivalmentautujille viikoittain. Kaikinensa yksilöohjausta sai vuoden aikana säännöllisesti 24 nuorta.

Etsivään nuorisotyöhön ohjautui vuoden aikana 122 nuorta, joista 111 nuorta tavoitettiin ja seitsemään saatiin kontakti. Etsivät tapasivat nuoria viranomaisverkostoissa, toimistolla, ulkoilun merkeissä ja nuorten kotona. Keskeisintä työssä on ollut nuoren yksilöllinen kannattelu, läsnäolo, toivon ylläpitäminen ja tarpeiden kuunteleminen.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn ja fyysisen toimintakyvyn Move-mittausten tuloksia käsiteltiin ja toimenpiteitä suunniteltiin eri työryhmissä. Tuloksista pidettiin myös vanhempainillat kaikilla kolmella yhtenäiskoululla. Sivistyslautakunta hyväksyi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laajan hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen täydennysosaksi. Hyvinvointityöryhmä kokoontui yhdeksän kertaa. Hyvinvoinnin alueellisen kuntaverkoston tapaaminen toteutettiin alkuvuodesta Jämsän isännöimänä. Järjestötapaamisia toteutui neljä (järjestöinfo kaikille yhdistyksille, järjestötapaaminen ikäihmisten parissa tehtävän vapaaehtoistoiminnan teemalla, liikuntaseurafoorumi sekä Vuoroin Vieraissa -järjestöilta kaikille yhdistyksille).

Ehkäisevän päihdetyön tiimi kokoontui neljä kertaa. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman mukaisesti toteutettiin mm. Tipaton tammikuu ja Ehkäisevän päihdetyön viikon -kampanjat, yleisöluento rahapeliriippuvuudesta sekä Hubu®-päihdekasvatuskiertue 8. luokkalaisille.

Uusi nuorisovaltuusto aloitti 12 jäsenen voimin toimintansa 1.1.2024 ja haki ideoita nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi mm. osallistavan budjetoinnin keinoin. Muita toimintamuotoja olivat kyselyt, lausunnot, tapahtumat, yhteistyö eri tahojen kanssa, koulutukset ja kokoukset. Nuorisovaltuusto kokoontui 12 kertaa

vuoden aikana. Nuorisovaltuuston edustaja on mukana Tammenlehvän perinnetoimikunnassa ja Keski-Suomen alueellisessa Nuorisovaltuustossa.

Vammaisneuvosto kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Vammaisneuvosto on seurannut päätöksentekoa, kuullut asiantuntijoita, antanut lausuntoja ja kannanoton. Merkittävin ja eniten käsitelty asia kokouksissa on ollut uusi vammaispalvelulaki, joka lopullisessa muodossa tuli voimaan 1.1.2025.

Vapaa-aikapalveluissa avustuksia myönnettiin 59 eri taholle, yhteensä 163 000 €.

Myönnettyt palkinnot ja stipendit:

- Jämsän kaupungin vuoden 2023 urheilijapalkinto myönnettiin suunnistaja Inka Nurmiselle.
- Jämsän kaupungin vuoden 2024 liikuntatekopalkinto myönnettiin aktiiviselle liikuntatoimija Ville Hentilälle vapaaehtoistyöstä niin lasten kuin aikuisten liikuttajana.
- Viljo Järvisen kulttuuripalkinto 2024 myönnettiin Jämsänkosken Kotiseutuyhdistys ry:lle.
- Nuorten kulttuuri-, taide- ja liikuntastipendejä myönnettiin 24 nuorelle.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki			
Tavoite	Elämänlaatua ja hyvinvointia kaikenikäisille jämsäläisille		Toteutuu osittain
Mittari	% /8–9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		28,2	30
Mittari	%/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		51,4	50
Mittari	Lainaus/asukas	Toteuma 12/2024	Tavoite 12/2024
		12,31	13
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutunut.		
	Tavoitteena olevaa prosenttiosuutta, 30 %, vähintään tunnin päivässä liikkuvista 8.-9- luokkalaisista ei voida arvioida. Tulos saadaan kouluterveyskyselystä, joka toteutetaan joka toinen vuosi. Vuonna 2023 prosenttiosuus oli 28,2 %. Kysely toteutetaan seuraavan kerran vuonna 2025. Arvio on, että tavoite toteutui vuonna 2024.		
	Lainausmäärässä asukasta kohden ei päästy aivan tavoitteeseen (tavoiteluku 13,00), vaan arvo jäi 12,31:een. Lainausmäärät vähenivät miltei kaikissa aineistotyypeissä kaunokirjoista videotallenteisiin. Kirjastoautopalvelun lakkautus 15.3.2024 voi olla yksi syy pudotukseen.		
	Yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista on ensimmäistä kertaa yli 50 %.		
Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta			
Tavoite	Kehitämme ja järjestämme elämänlaatupalveluja ympäristövastuullisesti ja kestävästi.		Toteutuu

Mittari	Tehtyjen toimenpiteiden kuvailu.
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut. Kopiointia on vähennetty tulosalueella. Opistojen ja kotouttamisen oppimateriaaleissa on suosittu sähköisiä materiaaleja. Kaksi uutta digitaalista kirjastopalvelua on otettu käyttöön. Kuntien yhteinen e-kirjasto ja elokuvapalvelu tuovat aineistoja suoraan asiakkaiden laitteisiin. Fyysisen kirjastoaineiston lainaus on kierrätystä ja yhteiskäyttöä. Kirjasto on aloittanut tutustumisen Jyväskylän kirjastopalvelun ympäristökäsikirjaan ja poimii sieltä uusia ideoita Jämsässä toteutettavaksi. Roskapihdit on hankittu asiakkaiden lainattavaksi. Palvelujen ja tilojen järjestämisessä tarvittavia materiaaleja, välineistöä ja kalustoa on kierrätetty aktiivisesti. Välineistöä on myös kunnostettu ja tarpeetonta välineistöä on myyty. Uimahallitoiminnassa on pyritty kokonaisvaltaiseen ympäristövastuulliseen toimintaan mm. ohjeistamalla asiakkaita hygieniasta huolehtimisessa, jolloin allasveden puhdistusjärjestelmässä ei tarvitse käyttää niin paljon kemikaaleja. Jätteiden lajittelu on käytössä kaikissa toimipisteissä. Nuorisotiloilla on ohjattu asiakkaita roskien kierrätykseen ja siisteyteen.

Talousarvion toteutuminen

	TA 2024	TA+lta 2024	TP 2024	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	683 000	683 000	1 231 107	548 107	180,25 %
Myyntituotot	283 300	283 300	331 143	47 843	116,89 %
Maksutuotot	260 000	260 000	265 658	5 658	102,18 %
Tuet ja avustukset	74 600	74 600	587 512	512 912	787,55 %
Muut toimintatuotot	65 100	65 100	46 794	-18 306	71,88 %
TOIMINTAKULUT	-4 262 264	-4 262 264	-4 163 814	98 451	97,69 %
Henkilöstökulut	-2 106 775	-2 106 775	-2 083 134	23 641	98,88 %
Palvelujen ostot	-731 195	-731 195	-697 601	33 595	95,41 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-168 080	-168 080	-173 140	-5 060	103,01 %
Avustukset	-171 000	-171 000	-163 051	7 949	95,35 %
Muut toimintakulut	-1 085 214	-1 085 214	-1 046 887	38 327	96,47 %
TOIMINTAKATE	-3 579 264	-3 579 264	-2 932 707	646 557	81,94 %

Elämänlaatupalveluiden toimintatuotot olivat 1,2 milj € (toteumaprosentti 180 %). Tuottojen suuri kertymä selittyy kotouttamisen kuntakorvausten suuresta määrästä (522 000 euroa), jota ei epähuomiossa huomioitu talousarviota valmisteltaessa. Maksutuotot (266 000 €, toteumaprosentti 102 %) toteutuivat talousarvion mukaisesti pienellä ylityksellä. Myös myyntituotoissa (331 000 €) talousarvio ylittyi (toteumaprosentti 117 %, euromääräinen ylitys 48 000 €). Merkittävämpänä syynä työväenopiston suomen kielen myyntipalvelu vastaanottokeskukselle vuoden puolivälissä.

Elämänlaatupalveluiden toimintakulut olivat 4,2 milj. € (toteumaprosentti 98 %). Henkilöstökulujen toteuma oli 2,1 milj. €, 99 % talousarviosta, alittuen 24 000 eurolla. Palveluiden ostoihin määritelty summa alittui 34 000 € (95 % talousarviosta). Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoissa ylitettiin talousarvio 5 000 eurolla (toteumaprosentti 103 %), merkittävämpänä syynä olivat heti vuoden 2025 alussa käynnistyneet kotoutumiskoulutukset ja niitä varten tehdyt oppikirjahankinnat (n. 70 oppilasta).

Avustuksia myönnettiin 163 000 €, mikä oli 95 % talousarviosta, eli 8 000 € talousarviossa esitettyä vähemmän. Avustuksia haettiin edellisvuotta vähemmän johtuen mm. Galleria Kivipankin näyttelytoiminnan loppumisesta. Lisäksi joidenkin avustusta saaneiden kohteiden toteutuneet kulut olivat arvoitua pienemmät. Avustukset maksetaan toteutuneiden kulujen perusteella enintään avustuspäätöksen summan mukaisena.

Opistopalveluiden toimintakate oli noin 5,1 milj. € (toteumaprosentti talousarvioon nähden 53 %; ta 2024 1,1 milj.€) Selittävänä tekijänä kotouttamisen kuntakorvaukset (0,6 milj.€). Kirjastopalveluiden toimintakate oli samoin 1,0 milj. € (toteumaprosentti 96 % talousarviosta, joka oli noin 1,1 milj. €) ja vapaa-aikapalveluiden 1,3 milj. € (toteumaprosentti 93 % talousarviosta, joka oli kaikkiaan 1,4 milj. €). Kotouttamispalveluiden toimintakate oli 0,4 milj. €. Elämänlaatupalveluiden toimintakate oli 2,9 milj. € (toteumaprosentti 82 % talousarviosta, joka oli kaikkiaan 3,6 milj. €).

Tunnusluvut	TP 2023	TA+lta 2024	TP 2024
Toimintakate €/asukas	- 193,74	- 188,74	- 153,46

	TA 2023	TA + Lta 2023	TP 2023	TA 2024	TA + lta 2024	TP 2024
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	370	370	361	360	360	350
Työväenopiston opiskelijamäärä	1 700	1 700	1 700	1 400	1 400	1 550
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	110000	110000	145000	115 000	115 000	146 000
Lainaus/asukas	14,2	14,2	13,06	13,00	13,00	12,31
Uimahallin asiakasmäärä	55 000	55 000	62755	55 000	55 000	57 301